

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ, КЫЗЫЛ ХООНАЯ КОМИТЕДИНИҢ
БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРЫНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ
ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1952
май
29
ЧЕТВЕРГ
№ 103 (2533)
ӨРТӨС 20 КОП.

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНДЕ (1 арын).
Көдээ ажал-агый мурнакчылары-
нын чөвүлел хуралы (1 арын).
ВКП(б) Кызыл хооркомунун он
дугаар пленуму (2 арын).
Ирандын Часаанга Совет Чазак-
тын нотазы (2 арын).
О. Назым-оол. — Районун социал-
листик чаартылганынын херээнге

херээнге чонун киржилгези (2
арын).
Бий-Хем районун школаларында
(3 арын).
М. Бугалдай. — Ленин аттыг кол-
хозта тудуг бригаданынын ажылы
(3 арын).
Улус демократиязынын чурттары-
нда бүдүүлгеге коммунистерни

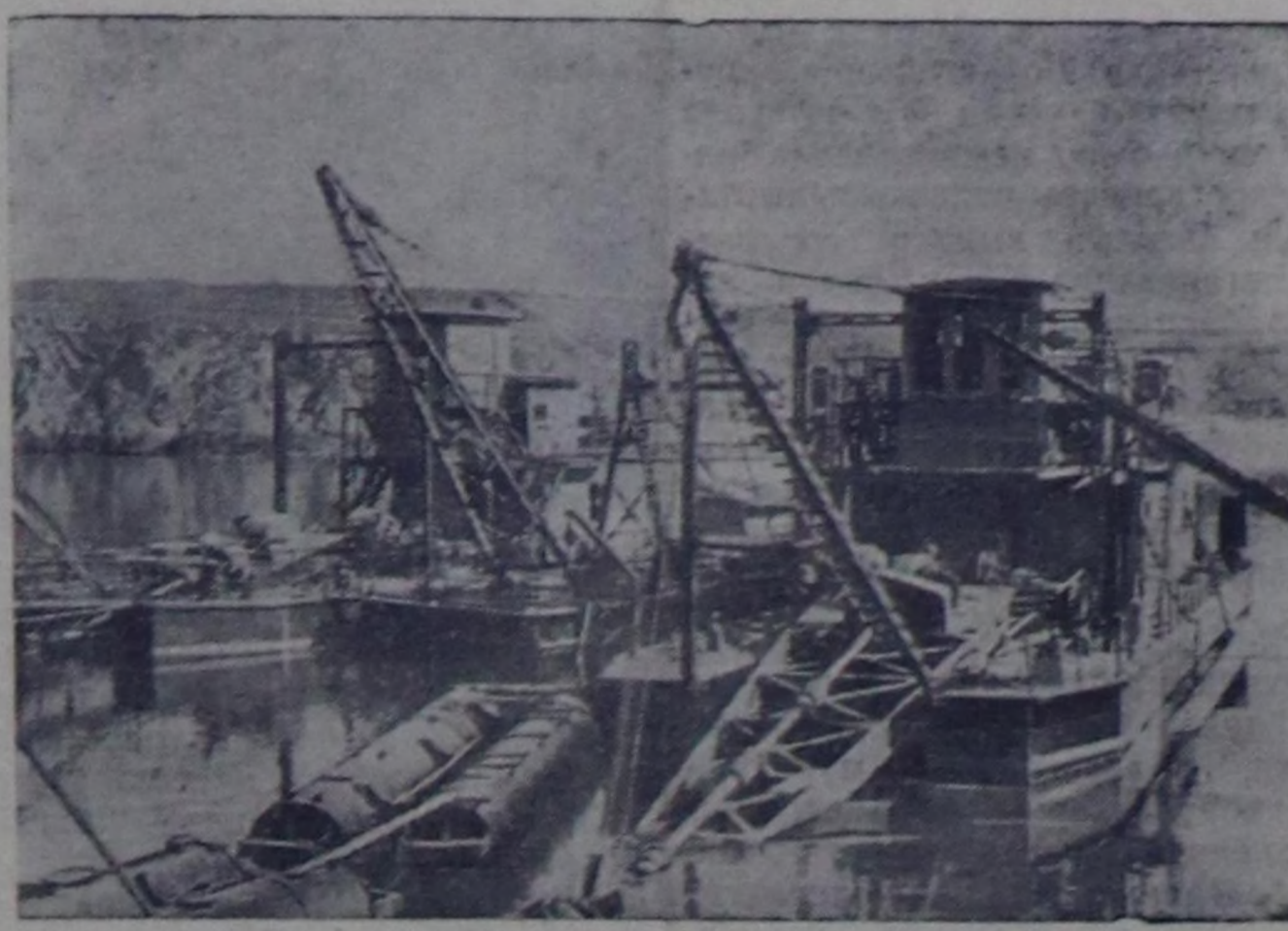
авангардтыг ролу (3 арын).
Р. Стрельников. — АКШ-тын реак-
циялыг хоойлудары (4 арын).
Чайгыс-ай, демократтыг болгаш
хосталга айнакшылдыг Германия
дээрл (4 арын).
Малайяда англи империалистерни
араатанзыг чоруктары (4 арын).
Кореяда болушкуннар (4 арын).

Көдээ Советтерниң социалистиг чарыжын хүн-бүрү удуртур

Совет Тываның ажылчы чоннары
большевик партиянын болгаш Совет
чазактын хүн-бүрүдө дуаламчызын-
га даянып алгаш областыг социалист-
тиг чаартылганын кыска хуусаада
боттандыраар, боттарының социалист-
тиг улуг Төрөз чуртунун күчү-шы-
далын быжыглар дээр бүгү күжүн
харам чокка берип турарлар.
Ажал-агый болгаш политика тала-
зы-биле ол чугула харысалгалыг
сорулганы шиптирлээр талазы-биле
чер-чер Советтеринге улуг роль она-
жып турар. Олар колхозтарда бол-
гаш МТС-те күш-ажылдың үчүдүн,
телевизион шын организастарын хан-
дыраар, бүдүүлгенин эң чи чаартык-
чыларының дуржулгазын байылар
болгаш непертерин, улус өөредилге-
зинин, кадкы камгалалының херекте-
рин экижидер дээр, суурларын, хоор-
райларын чаагайыдар дээр үргүлчү
ажылдаар, ажылчы чоннарын мате-
риалдыг чаагай амьдыралының
болгаш культурлук денелин бедидер-
ин хандыраар сорулгалыг.

лээнп алып болгаш ол сөзүн бот-
тандырып турарлар.
Ындыг болза-даа, ВКП(б) чамдык
райкомнары болгаш район Совете-
ниң күүсконнары социалистик чары-
шты кампаниялар үзүндө, кан-
дыг-бир түр ажал үзүндө көдүрер
чүүлдер бистиң областа бар. Часкы
тарылга, сизген кезилдеси азы тараа
ажаап алышыкыны эгелээр соонда-
ла социалистик чарыштың тугу ки-
сип-ле эгелээр, көргүзүп самбырала-
рынга, хана солуннарынга саннар,
чижектер болгаш мурнакчыларның
аттары көстүп эгелээр. А кажан
компания төнерге-ле социалистик
чарыш дугайын уттуптар чүүлдер
бар.
Социалистик чарышты ынчаар
удуртуруунуң багай практиказы Сүт-
Хөл районда бар. Көдээ Советтерин
социалистик чарыжының 1951 чыл-
дын ийи дугаар чартыгында түнел-
дериниң талазы-биле областа бир
дугаар черин Сүт-Хөл районун Сүт-
Хөл суму Совети эжелээни билдин-
гер болгай. Ол Совет облүүсконун
шилчир Кызыл тугун болгаш акша-
даа шанналын алган. Кышкы айлар
келген сөөлүндө-ле ышда чарыш өш-
кен. Ол чорук Сүт-Хөл райүүсконун
биче-даа дүрүтпээр. Ол райүүскон
көдээ Советтерин социалистик чары-
жын удуртуруун шуут соксаткан,
оон түнелдери көдээ Советтериниң
социалистик чарыжының 1952 чыл-
дын I кварталында түнелди бэрин
үндүрүп чадаан.
Көдээ Советтериниң социалистик
чарыжын калбартып талазы-биле
Чөөн-Хемчик, Кызыл райүүсконна-
ры харысалга чок багай ажылдап
турарлар. Чөөн-Хемчик болгаш Кы-
зыл районнарда эки ажылдап турар
көдээ Советтер бар-ла болгай. Ын-
дыг болза-даа, оларның мурнакчы
ажылынын дуржулгазын байытпас,
өскөлөргө непертересп чүүлдер бар.
Эки ажылдап турар көдээ Советтер
даргаларын шаңнавайн турар.
Партия райкомнары көдээ Совет-
териниң социалистик чарыжын удур-
туруун бодунуң холуңга алып болгаш
социалистик чарышты чүгө удуртур
эвес, харын ону ханызы-биле кал-
бартырын хандыраар хүлээлгелиг.
Көдээниң социалистик чаартылга-
зының талазы-биле Совет Тываның
партия болгаш совет органдарының
мурнууда эң-не нарын болгаш хары-
салгалыг сорулгалар туруп турар.
Малдын баш санын моон сон-
гаар улам-на өстүрери, оон продук-
тудуун көдүрери, тарылга шөлүгү
калбартыры болгаш тарааның дү-
жүдүн бедидери чугула. Чоокку ийи
чыл дургузунда бүгү колхозчуларны
сууржуң амьдыралче шилчидер, кол-
хозтарын организас, ажал-агый та-
лазы-биле быжыглар улуг ажылдар
бар. Коммуналдыг албан черлери:
чунар-байжынар, пекарнялар болгаш
парикмахерскалар, бичи уруглар-
ның албан черлерин тудары негетин-
тип турар.
Ажылчы чоннар депутаттарының
Советтери болза, ажылчы чоннарын
массалыг организастаар болур.
Оларның ажал-чорудулгазы эң-не
яныз-бүрү. Ычангаш эрге-ка-
дыгырган органдары болур көдээ
Советтериниң ажал-агый, поли-
тиктиг сорулгаларын шиптир-
лээринге ролу кончуг улус. Соци-
алистик чарышты калбартышаан,
көдээ Совет чугула сорулгалары
күүседириңе чуртакчы чонун эң-
не калбак кезин, депутаттарны док-
таамал комиссияларын кижигүнери-
не, совет активти, интеллигенцияны
болгаш колхозчуларын кириштирип
турар.
Көдээ Советтериниң социалистик чары-
жы организас-массалыг ажылдың
ийи дугаар черезинде эвес. Обла-
стың ажылчы чоннарының эш Сталин-
ның мурунуга алган социалистик хү-
лээлгелерин күүседириңе оларны
мобилизастарының база бир чугу-
ла хевери болур. Көдээ Советтериниң
социалистик чарыжын боттары шуут
хүн-бүрү удуртуруу райүүсконна-
рын ыдыктыг хүлээлгези болур.
(СЭТА).

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНДЕ

ЗАПОРОЖЬЕ. Щербаковский заводтун бригады Каховка ГЭС-
тин тудуңга баар ийги зөмсөрдөргө сугже кирген.
Чурукта: Земснарядтары Каховкаже чорударынын мурнуу тала-
зында. Чуруу А. Красовскийнин. СЭТА-нын пресскидизи.

Бол Туркмен каналда

АШХАБАД. Туркмениянын геоло-
гия эргелели Кара-Кумунуң улуг
суг магистралынын унунда гидро-
технологиянын болгаш инженер-тех-
нологиянын шипчилелдериниң түн-
нелдериниң дугайында отчетту кы-
лырны доозупкан. Кол Туркмен кана-
лында экспедициянын эрткен чылын
болгаш бо чылдың эгезинде чорут-
кан хову ажылынын түннелин үн-
дүргөн. Муң хире кижилги, чаа тех-
ника-биле чөсөргөн шипчилел
кылар партиялар, отрядтар болгаш
экспедициялар үнүш чок элезинин
чөрлөп болгаш кургаг ховулап үш
чүс ажыг километр хемчээлди черин
эрткенер. Олар улуг шипчилел
ажылын кылган. Эң ылангыч суг дө-
стериниң курламынын шипчилээрин-

че, каналдың унунда элезинин
шимчээшкенин өөренип көөрүңчү
улуг кичээңгейи салган.
Отчеттун материалдары канчаар-
да аажок улуг крайыңг геология-
лыг болгаш гидрогеологиялыг тур-
гузушкунунун дугайын билип алыр
арганы берип турар. Аму-Дарьянын
суу-биле эң-не эки дүжүттүг хову-
ларны сугтарына аажыктыг болу-
ру-биле Кол Туркмен каналын кан-
чаар тургузуп болурунун айтырын-
га харынып ол отчет берип турар.
Он том чогаалды суг телевиделин-
ин черинче дамчыдып берген.
Каналдың унунга шипчилел ажы-
лын чорудары бо чылын канчаар-
да аажок күштелген. (СЭТА).

Каңны плавдан ажыр берген

ДНЕПРОДЗЕРЖИНСК. Дзер-
жинский аттыг металлургия заводун
нуң бирги мартен цехиниң каң эзил-
дирикчи Сергей Козачук аар де-
зилги эзилдиришкинин графиндине
бир шак бурунгаар эзилдирген. Суу-
гунуң бир дөрбөлчүн метр шөлүндө
ол онаалдазынга немештир ийи-ийи
тонна каңны алган. Чаңгыс эзилди-
ришкинин кылгаш, ол цех июльдуң
онаалгазынга кирер баштайгы муң
тонна каңны берген.
Каң эзилдиришкилер металл эзил-
диришкин технологиянын улам эки-

жидип турар. Эң ылангыч мастерлер
Пократенко, Горбань, Гринца бол-
гаш өскөлөрдө чаартылганын са-
налдарын кириген. Ону бүдүүлгө-
гө аажылап турар.
Ол бүгү эзилдиришкинин графи-
дине көрдүнгенинден эзилдириш-
кинин 20 минута мурнап эзилди-
рин болдурган. Чыл эгезинден бээр
чүс-чүс дүргөн каң эзилдиришкинин
кылып, эрткен чылдың бо үзүндө
бергенинден бир чартык катап хөй
каңны берген. (СЭТА).

Шахтёр хүнүнге алдар кылдыр чарыш

СТАЛИНО. «Сталиноуголь», «Го-
ловскоуголь», «Артемшахтовосстано-
вление» тресттерин, Ворошилов аттыг
даг-машина тудуунун Торецкий за-
водуң болгаш Кальмиускинин төп
фабриказының коллективтери Шах-
тёр хүнүнге чедишкенин жура-
жыр дээр социалистик чарышты
калбартырын кыйгырган кыйгыры-
ны Сталино областың бүгү хөмүр-
даш үлетпүрүнүң ажалдакчылары-
га үндүргөн. Олар хөмүр даш тывы-
жын, машиналарын кылып үндүр-
ерин улгаттырын кыйгырып, байыр-
лалга алдар кылдыр сес айларын
программазын ажыр күүседириңе,
продукцияны бот-өртөзүн чигеткеш,
шынарнын экижидерин боттарынга
хүлээнип ап турарлар. Дагжыларга

белек кылдыр дыка хөй санныг чурт-
талга бажыннарын, клубтарын, уруг-
лар садтарын аякылгалга хуусаа бе-
тинде кирир деп тудугжулар шип-
тирлээр.
Чарыштын эгелекчилери боттары-
нын алган хүлээлгелерин стаханов-
чу күш-ажыл-биле быжыглар турар-
лар. «Сталиноуголь» трестиниң шах-
тёрлары онаалгага немелде кылдыр
тыпкан оттулар чүүлүн чоруткан.
№ 10, «Чекист», № 5—БИС, № 3—18
болгаш өске-даа шахталарының кол-
лективтери беш айларын планын
шагда-ла күүсеткен болгаш ам июнь
айнын үлүүнүн оттулар чүүлүн берип
турар. (СЭТА).

Хүнүн-не плавдан ажыр вагон ишти шой

НИЖНИЙ ТАГИЛ. Нижний Тагилдин
Куйбышев аттыг заводунун томеншиктерин сөөлгү хүннерде бүгү
эзилдириглерин чаа үндүрер арга-
лыг чорудуп турар. Олар хүнүн-не
плавдан ажыр бир вагон шойну бе-
рип турар.
Анык доменич Баранов улуг че-
дишкенин чедип алган. Ол печка-
ның 0,66 кубометр хемчээлди черин
бүрүзүндө-не бир-бир тонна
металды алган. Ол көргүзүп болза,

план коэффициентин дыка ажырып
турар. Барановуң чедишкенин
коллектив ол доран деткээр. Оон
дуржулгазын аякылавышаан, Крюч-
ков оон-даа артык түннелдерин көр-
гүскөн.
Нижний Тагилдин домениктери
чыл эгезинден тура онаалгага не-
мелде кылдыр элээн каш чүс тонна
шойну эзилдиргенер. (СЭТА).

Канчаар-даа аажок улуг сал

ИОШКАР-ОЛА. Орехов Яр деп
пароход доктар чедер «Маршал
Говоров» деп аттыг чүк сөөрттүр
пароход эштип чоруйкан. Ол Куйбы-
шевтин гидробедидириниң тудушкуну-
на чедир улуг салды сөөрттүп
алгаш чораян. Оон кан-ла шак сон-
ий «Маршал Рокоссовский» аттыг
пароход Саратовче үнүшкен. Ол 52
муң кубометр хемчээлди ыш мате-
риалдарын сөөрттүп чораян. Ол дээр-

ге, сөөрттүр хемчээлинден ийден-
даа катап ажыг чүк-тур.
Козьмодемьянның ыш салдадыр
контроразының салдакчылары 70 муң
кубометр ыш кирип турар канчаар-
даа аажок улуг салды даап, белет-
кээр. Оон ыштарын Кол Турк-
мен каналыга, Сталинградка бол-
гаш Астраханька чедирер. (СЭТА).

Көдээ ажал-агый мурнакчыларынын чөвүлел хуралы

САРЫГ-СЕП. (Телефон-биле). Бо
чылдың май айнын 25-те Каа-Хем
районунуң көдээ ажал-агый мурнак-
чыларынын чөвүлел хуралы болуп
эрткен. Ажаа часкы тарылганын эрт-
кен түннелдериниң дугайында бол-
гаш бедик дүжүттүг өстүрер талазы-
биле моон сонгаар сорулгалар дугайында
айтырыгын чугаалашкан. Бо
айтырыгын талазы-биле ажалчы
чоннар депутаттарынын район Совете-
динин күүсөткү комитетиниң дар-
газы эш Дежнев чөвүлел хуралга
илеткел кылган.
Бо чылдың часкы тарылганын
эрттирер талазы-биле районун кол-
хозчулары болгаш механизаторлары
улуг чедишкенин чеди алганын
илеткелчи демделгези. Большевик
партиянын, совет чазактын хүн-бүрү
дуаламчызынын, ылангыч көдээ
ажыл-агый сайзырангай техника-
ны бергениниң ачызында районун
колхозчулары часкы тарылганы 8—
12 күш-ажыл хүннеринде доозар
аргалы болган. Ол ышкаш 1951
чылга деңизерге районда тарылга
шөлүгү бо чылын 6 хуу калбарган.
Район часкы тарылганын планын
майнын 20-де 102,4 хуу кылдыр, оон
шундан кол культура кызылтыгы
107,5 хуу кылдыр күүсөдипкен тур-
ган.
Оон ышай часкы тарылганын кыска
хуусаада агротехника талазы-
биле бедик денелге эрттирген мур-
накчы колхозтары эш Дежнев де-
мделгези. Ылангыч Ворошилов аттыг
колхоз тарылганы 9 ажал хүнүндө
104 хуу кылдыр күүсеткен, районун
бүгү колхозтарын мурнап. «Кызыл
тук» колхоз тараа культуралары
тарырынын планын база-ла кыска
хуусаада 113 хуу кылдыр, кызылтыг
тарырынын планын 120 хуу кыл-
дыр күүсеткен. Ол колхозта эш
Куректин бригадирлээни хову брига-
дазы часкы тарылга үзүндө орга-
низагы болгаш эки ажылдаан. Ол
бригада тарылга планын нитизи-
биле 130 хуу кылдыр күүсеткен.
Устүндө колхозтардан ангыда
«Победа» колхоз бо чылын часкы
тарылганы база-ла эки шынарлыг
кылдыр эрттирген. 93 га кызылтыгы
ол колхоз плавдан ажыр тарып ал-
ган.
Сарыг-Сеп машина трактор стан-
циясы часкы тарылга үзүндө боду-
нун сорулганын багай эвес күүсет-

кенин илеткелчи демделгези. МТС
часкы тарылга үзүндө ийни ажал
планын 132 хуу кылдыр күүсеткен.
Ворошилов аттыг колхозка аякылап
тургаш эш Прокудинин бир дугаар
трактор бригадасы эки ажылдаш,
часкы тарылганы 11 ажал хүнүндө
эки шынарлыг дооскан болгаш 1535
килограмм кывар чүүлү камнап
алган. Ол ышкаш тракторист эш
Дресвянниковтун агрегаты шак
графини шыңгы сагып тургаш, эң
эки түннелдин ажылдаан. Бир ээлче-
де 36 га черни андарып тургаш, 90 га
черни андарып турган. Оон-биле
кады 1360 килограмм кывар чүүлү
камнап алган. Ындыг мурнакчы
механизаторларнын саны районда
кончуг хөй.
Устүндө чедишкенин-биле кады
часкы тарылга үзүндө районга
турган улуг четпестерин илеткелчи
демделгези. Ылангыч «Октябрь 30
чыл ою», «Октябрь 14 чыл ою» бол-
гаш «Ленинч орук» колхозтар часкы
тарылгага багай белеткелди киргеш,
тарылга планын кончуг озаалдап күү-
сеткенер.
Чөвүлел хуралга нитизи-биле
18 кижин санал шүүмчүлөп кылган.
Олар районунуң часкы тарылганын
үзүндө турган чедишкенин демделгези
демделгези чөтпес ажалдарын
бирден бирэ чокка илердип, олар-
нын моон сонгаар тургуспас дугайында
тодаргай саналдарын берип тур-
ганнар.
Илеткелче болгаш хуралдың тур-
жикчилериниң санал шүүмчүлөлдө-
ринге үндөзүлөш делгереңей шипти-
рин чөвүлел хурал үндүргөн.
Бедик дүжүт хандыраарынын бир
чугула чүүлү тарааның чайгы
ажаалдазын агротехниканын бүгү чу-
румнарын барымдаалап чорударын,
ылангыч бир чайын дургузунда
тараанын ийден чың чедир суггара-
ны, суггарылга бугаларын амдан
эгелеп септээрин ында айткан.
Оон ышай чайгы чер андарылганын
үш-дөрт ажал хүнүндө доозар.
Устүндө колхозтардан ангыда
«Победа» колхоз бо чылын часкы
тарылганы база-ла эки шынарлыг
кылдыр эрттирген. 93 га кызылтыгы
ол колхоз плавдан ажыр тарып ал-
ган.
Сарыг-Сеп машина трактор стан-
циясы часкы тарылга үзүндө боду-
нун сорулганын багай эвес күүсет-

Ада-иелерниң түнел хуралы

Школага өөредилге чылы доозул-
ганы-биле чергелештир, Эрин
районун Мөрөн эге школазынга
өөреникчилерин ада-иелериниң ху-
ралы болуп эрткен. Хуралга 1951—
1952 өөредилге чылында школага
өөредилге-кижизидилгелиг ажалдың
түннели болгаш ада-иелерниң школа
ажылыга киржилгези, база ада-и-
е комитетиниң чорудуп келген ажалы-
нын дугайында айтырыгын чугаа-
лашкан. Өөредилге түннелиниң дугайында
школа эргелекчи эш Тангыт илеткел кылган.
Школаның бо чылдагы өөредилге-
кижизидилгелиг ажалынын шынары
эрткен чылдазыдан хамыктажок
бедик болган. Баштайгы үш кластар-
нын чыл түннелине киришкен 74
өөреникчилер 7 өөреникчи кончуг
эки, 27 өөреникчи эки демдектиг
болганын илеткелчи демделгези-
шаан, тус-тус кластарнын талазы-
биле өөредилгенин түннелдерин авал-
тизеп чугаалаан.
Өөреникчилерге быжыг, ханы
билиглерин бээр дээр башкылаш-
кынын денелдин бедидип, метод-
туг дуржулгазын соксаал чок өстү-
рүп туруп, бедик түннелдерин чеди-
п шыдаан мурнакчы башкыларын эш
Тангыт база бодунуң илеткелчине
демделгези. Ол ышкаш өөредилге
чылының эгезинден бээр школага
хана солуну 18 удаа үнгенин, бот-
тывыгыр уран-чүүл бөлүмнери
үзүктел чок ажалдап келгенин база
айткан.
Оон-биле кады, ада-иелерниң
талазында школа ажалыга кир-

жилгезин чугаалааш, Хүдер, Хайдып,
Даргат, Дамба, Чалдыргай, Ком-
Сюрюн, Кенден дээр ышкаш ада-
иелер уругларының дугайында үр-
гүлчү сагыш салып, школа ажалында
эки дуулашканын демделгези. Олар
уругларынга шын хүн режими тур-
гузуп, кайы шактарда дуурул,
кажан онаалга күүседип, кичээл катап-
таарып, кажан хостуг ойнаарыл дээр
чиккетки шактарын шын хуваап
тургускаш, оон хажык чок күүсөлдө-
зүңгө шыңгы контрольду боттанды-
рып келгенер. Оон түннелинде ол
ада-иелерин уруглары өөредилге
чылынын төнчүзүндө шупту отлич-
никтер болганнар.
Оон-биле чергелештир, уруг-
дарынын өөредилгенин хайгаарып
көрбөс, оларнын бажың кижизидил-
гезин чөтпес боттандырып, школа-
биле харылааны мырынай тутпай
келген Седип, Мелдээн, Хенчээ,
В. Көк ышкаш ада-иелерин, школа-
га буттук дуза көргүспей келген
колхоз баштаар черин, ында партия,
комсомолдуң эге организацияларын
илеткелчи болгаш хуралга санал
берген ада-иелер шыңгы шүүм-
чүлөргө таварыштырган.
Өөредилге чылынын түннелдерин
ынчаар анализтевишаан, келер өө-
редилге чылынга уткуштур школа-
ны бүгү тала-биле үлегерлиг бе-
леткээр, ылангыч септелгенин хуу-
саа бетинде шынарлыг доозар, олар
ышкаш белеткелдин ам-даа үргүлчүлээр
дугайында тодаргай сорулгаларын
айткан калбак шиптирин ада-
иелерин хуралы хүлээп алган.

Чаа-Хөл районда тарылга

ЧАА-ХӨЛ. (Телефон-биле). Чаа-
Хөл районунуң колхозчулары болгаш
механизаторлары тараа культурала-
рынын талазы-биле часкы тарылга
планын майнын 25-те 100 хуу кылдыр
күүсеткен. Оон иштинде кол тараа
культуразы болур кызылтас тары-
рынын планын ажыр, 113 хуу кыл-
дыр күүсеткен.
Часкы тарылганы кыска хуусаада
агротехника талазы-биле бедик дең-

нелге эрттирген колхозтар бар.
Чижээ, Ак-Туруг, сумуда Ленин ат-
тыг колхоз база «Бай-Булун» колхоз
районунуң өске колхозтарында
часкы тарылганы мурнай дооскан-
нар. Олар тараа культуразынын
тарылга планын ыракта ажыр күү-
сеткенер. Ол ышкаш «Бурунгаар»,
Молотов аттыг болгаш Сталин
аттыг колхозтар үстүндө колхозтар-
дан база-ла чыдып калбаан.

Чурттун ховуларында

Чурттуң ховуларындан өөрүшкү-
лүг мөддээр кээп турар. Элээн хөй
черлерге май айда болуп эрткен
сугтар чыстар көдээ ажал-агый
культураларынын үнеринге улуг
ужур-дузалыг болуп турар.
Курск областың шөндеринде кү-
зүн чашкан тараалар дүргөн үнүш
турар. Мурнуу чүкте көктараа бола-
ш кызылтас 40—50 сантиметр че-
дир үнгөн. Чазын чашкан кызылтас,
сула болгаш арбай ногаарып үнү-
ш келген. Сабкыла, корнадр болгаш

тарымал тооруктар база үнүш эг-
лээр.
Узүктел чок чыстарынын соонда
Алтай крайда чыгыг хүннер болуп
эгелээр. Чүс-чүс колхозтар часкы
тарылганы дооскаш, бүгү күжүн
чайгы чер андарылганын, эрте
тараан культураларын ажаалда-
зынче салып эгелээр.
Украинаның колхозтары лян-дол-
гунуң тарылгазынын планын ажыр
күүсеткеш, тарылганын үнүшкү-
нүңчө хайгааралын салып эгелээр.
(СЭТА).

ВКП(б) он Кызыл хооркомунун дугаар пленуму

Чоокта чаа эрткен ВКП(б) Кызыл хооркомунун X пленумунга автотранспорт конторазынын партия эге организациязынын ажылынын дугайында эге организация секретари эш Федуловтун отчетт илеткелди дыннаан.

Илеткелинин эгезинге эш Федулов партия эге организациязынын сая талазы-биле өздүлгөн чугаалаан. 1951 чылдын апрельден бээр отчеттүг үениң иштинде ВКП(б) кежигүрүнүн кандидатына 17 кижини, ВКП(б) кежигүрүнү 8 кижини хүлээп алган. Партиянын хүрээленинге чүс мүчүн чылаачылар Потылицын, Лыков, Филиппов, демир чонокчузу Дресвянников, механик Терский ышкаш бүдүрүлгөн өскө-даа мурнакчылары кирген. Парторганизациянын составынын хөй кезин анык коммунистер болган ужурунда оларнын иштинге кижизидилгелиг ажылды бүтү хемчегерде экижидери парторганизациядан, оң бюрозундан негетинип турар.

ВКП(б) ТК-нын айтышкынарын, областты III болгаш хоорайнын V партия конференцияларынын шийтирилдерин ууртулга болдурбушаан, парторганизация болза, партия-политиктиг болгаш партия-организастыг ажылдарын экижидер талазы-биле, коммунистер болгаш бүгү коллективтин ажылчын, албан хаагычтарын кижизидер талазы-биле чамдык эки түнөөлөрдүн чедип алган. Улус сударынын сонгулдаары, күрүнө чөшкүниңге бижидилге болгаш өскө-даа ол ышкаш чугула-чугула политиктиг кампанияларын коллективке чедишкенин чорутканы ол дугайында херечи болур.

Ынчалза-даа, партиянын ажылынын дененин кончуг чавыс болгаш өзүп турар негеденин ыракта харыылап шыдавайн турар.

Эрткен чыл-биле деңизерге, кадрларын марксизм-ленинч өөрөдигезинин херээ элээн экижээн деп илеткелчи чугаалаан. Партия чырдышкынынны язы-бүрү четкизиде ам 30 коммунистер, 2 комсомолчулар болгаш 22 партия кежигүрүнү эвес эштер өөренип турар. Партия чырдышкынынны ажылында улуг четпестер бар. Чүл дизе, «ВКП(б) төөгүзүвүн допчу кураун» өөренип талазы-биле бөлгүмдө (пропагандист эш Поляков) дынакчылар, оң иштинде коммунистер Сенкевич, Непомнящий болгаш өскөлөр кичээлге шоолуг келбейн турар. Оон өскө бир бөлгүм мырынай багай ажалдап турар. Мурнува пропагандист турган эш Волкованың бурузу-биле 10 кичээл үзүлгөн. Бүдүрүлгөн ажылчын, албан хаагычтарын кол массив политөөрөдигеже хаара тутпаан чорук парторганизациянын улуг четпестер болуп турар. Партия чырдышкынынны четкини калбартып, политөөрөдигени шынаржыдар дугайында партбюро болгаш эш Федулов тодаргай хемчегер албаанын ол доду илеткелдинге минип чугаалаан.

Чүглө чагыс солун номчулганын медээзинден ангыда агитацион-массалыг ажылдын кандыг-даа түнөөни көзүлбейн турар. Агитколлективтин ажылынын планы колдуунда тургустунмайн турар болгаш ылаңгы машина чорудуучуларынын ортузунга агитаторлар кончуг багай ажалдап турар. Кидис болгаш цех бүрүзүндө көргүзүп самбыралар, плакаттар, лозунгулар болгаш кескү агитациянын өскө-даа

хевирлери бар болза-даа, оларнын чаартпас, хөдү эрткен эрги материалдар-биле хөвээр турар.

Коллективте лекция пропагандазы кончуг кошкак чоруп турар. Автотранспорттун удуртук ажылдакчылары эштер Пономаренко, Поляков, Федулов болгаш инженерлер Антышев, Лушников олар эртем, политиктиг темаларга илеткелдерин, лекцияларын коллективте кежигүрүнүнге кылбайн турар.

Бүдүрүлгөдө коллективтин бүдүрүлгө ажыл-чорудулгазын, партия чырдышкынын, культуру-амыдыралдын болгаш өскө-даа айтырыгларын чырыдып турар үш хана солуннары бар. Партбюро редколлегиянын ажылында хандыгып кирбей, чогуур удуртулга, дузаламчыны көргүспей турарындан солуннар социалистиг чарышты, шүгүмчүлөлдү болгаш бот-шүгүмчүлөлдү делгедерид талазы-биле ам-даа партия организациязынын өздүгү дузалакчы болуп шыдавайн турар.

Ажыггал кидизинде болгаш мастерскаяларда тургускан партия бөлүктөрүнүн ажылын экижидип, бүдүрүлгөн амыдыралына оларнын болон бедидер талазы-биле партбюро сагыш салбаан.

Эртирин турар партия хуралдарына шүгүмчүлөлдү болгаш бот-шүгүмчүлөлдү өздүгү делгетпейн турар. Чүлүзүп алган шийтирилдеринин күсселдери дээш контролду багай тургусканындан оларнын чамдыгы амдыралга боттанмай, саазын кырынга хөвээр арткан.

Оон ынай, профэвилел болгаш комсомол организацияларын удуртук талазы-биле ажылда четпестерин дугайын илеткелчи чугаалаан.

Коммунистерин хөй кезин бүдүрүлгө онаалдарын күсседип болгаш ажыр күсседип турар болза-даа, оон иштинде ажыла үдөгөр чижек көргүспей, харын партиянын болгаш күрүненин сагыла-чурумунун үрөкчилери болуп, база боттарынын политиктиг билин бедидери-биле өөренип турар Жидков, Михайлов, Сенкевич, Ковригин чижектиг коммунистер бар. Оон иштинде коммунист чылаачы Жидковту ВКП(б)-нин хүрээленден үндүргөн деп эш Федулов чугаалаан.

Партия-организастыг болгаш партия-политиктиг ажылдын куду дененденден бүгү коллективтин ажыл-чорудулгазы багай чоруп турар. Бүдүрүлгө эрткен-даа чылын, бо-даа чылын күрүнө планларын элээн хөй айларын иштинде күссөтпейн келген. Багай септелге, автоматизациянын ажылаваастар чорору, кывар, чаар материалдарын хөй ажыр чарыгдалы дээр ышкаш өскө-даа чүдүлдер автотранспорт конторазында чачыл болу берген. Чүртүң эки стахановчуларынын күш-ажылынын мурнакчы методтарын ажыларынче хемчегер алдырмайн турар. Администрация болгаш техниктиг удуртукчулар кадрлар белеткелдиге, оларнын-биле кижизидилгелиг ажылче кичээлге салбайн, харын догудар, ажалдан үндүрер, атынын чанчаар дээр ышкаш административтиг хемчегерге көрүнгөн.

1951—1952 чылдарда ажылга 239 кижини хүлээп алган, 197 кижини ажалдан үндүргөн, оон иштинде күш-ажылдын сагыла-чурумун үрээң дээш 92 кижини ажалдан үндүргөн.

Партия эге организациязынын багай ажылынын дугайында ВКП(б) хооркомунун бюрозу база буруу турар.

Хооркомунун бюрозу автотранспорттун ажылынын талазы-биле бодунун шийтирилдеринин күсселдери кончуг четпестер талазы-биле партия организациязынын болгаш бүдүрүлгөн ажылында четпестерин өй-шаанда илеретпейн, оларнын ажылына кошкак дуза көргүзүп турар. Бо дугайында бүдүрүлгө үениң дүргүзүлдү хооркомунун бюро кежигүрүнн болгаш секретарьлары политчырыдышкынын ажылын хынаар сорулга-биле партияга чагыс-даа каттап барбаанын чугаалаарга-ла четчир. ВЛКСМ хоорому автотранспорт конторазында комсомол организациязынче кичээлге салбайн турар. Ол ышкаш улуттук черлеринин профэвилел обкому профэвилел организациязын багай удуртуп турар.

Бодунун илеткелдинин төңчүзүңгө эш Федулов бар турар четпестерин ууттук, коллективтин мурунда турар сорулгаларын чедишкенин күсседиринче партия-организастыг болгаш партия-политиктиг ажылдарын күштөлдүрүп чорударын чугаалаан.

Партия организациязынын, администрациянын болгаш бүгү коллективтин ажыл-чорудулгазында бар турар четпестерин, ажылдын багай түнөөлдү болуп турарын дугайында долу анализ эш Федулов чугаалавааны оң илеткелдинден көстүп турар.

Ол дугайын пленумга санал берген эштер Пресс, Пономаренко, Киселёв, Плынина, Кузнецов, Лутанин, Тадар-оол, Потылицын болгаш Степанов олар тодаргай илередип, партия-организастыг болгаш партия-политиктиг ажылдын эң куду дененде турарын чугаалаанар. Партия организациязы социалистиг хүлээлгелерин күсседир дээш демиселге бүдүрүлгө коллективтинин организакчы болгаш мобилизакчы күжү болуп шыдавайн турар. 1951 чылда тонна-километр талазы-биле чүк сөөртүлгезинин доктааткан планын 93 хуу, а бо чылдын дөрт айларын иштинде чүглө 54 хуу күссөткөн. Чүглө бирги кварталда безин контора 430 муң рубль хемчээлди каражалык болган. Бүдүрүлгөн техник-экономикасында болгаш сая-хөвүүндө багай көргүзүлгө болза, администрациянын талазындан ажыл-агыйын кончуг четпестер удуртуп турарын, начальни эш Поляковтун ажылынын шын эвес стилинин түнөөлүндө болган. Партбюро администрациянын ажылдакчы чорудулгазын контролдулар эргезин өздүгү ажылавайн, четпестерин өй-шаанда илеретпейн турар. Партбюро социалистиг чарышты багай удуртуп, шүгүмчүлөлдү болгаш бот-шүгүмчүлөлдү калбартайн турар.

Пленумга санал берген партия эге организациязынын болгаш бүгү бүдүрүлгөн ажылын экижидер талазы-биле өрөктиг саналдарын чугаалаан. Эш Поляков бодунун саналына ВКП(б) хооркомунун адресинге мырынай шын шүгүмчүлөлдү таварыштырган болза-даа, бодунун ажылында чазыларын эки мининга чугаалаан. Областың автотранспорттун начальни эш Пономаренко база бот-шүгүмчүлөлдү эвес санал берген.

Бо айтчыг талазы-биле пленум делгеген шийтирлери хүлээп алган.

А. Н. Сеняшина 1951 чылда Бугульминскийн башкы институтун дооскаш, ажылдаары-биле Тывага келген. Ол Чаа-Хөл районда башкылап турар. Оон башкылап турар класстарынын 133 өөреникчилеринде багай өөренип турар кичи чок. Чурукта: А. Н. Сеняшина. Чуруу А. Ермолаевтин.

Урулгар яслин тутуп эгелээн

Улуг-Хем районун Ийи-Тал сумуунда Димитров аттыг колхозтун 20 кижизидилгелиг бригаданың урулгар яслин апрель айдан эгелээш, бо хүнерге чедир шалыкыны-биле тутуп турар. Бригадада эштер Конга, Мартык-оол олар эки ажалдап, хүн нормазын 150—200 хуу чедир күсседип турарлар.

С. ДАВАА.

Одаар ыяш белеткелдин дүргөдөдүр

Школаны одаар ыяш-биле бүрүн хандыгар чоруктан өөрөдиге-кижизидилгелиг ажылдын чедишкенин болуру база улуг-биле хамааржыр. Ындыг турбуже, Сүт-Хөл районун Кызыл-Тайга сумуунда «Большевик» колхозтун баштаар чери болгаш школа эргелекчизин школага одаар ыяш белеткелдинге сагыш салбайн келген болгаш ол ажылда ам шуут-ла уткан. Ынчаарга 1951—1952 өөрөдиге чылында школанын одаар ыяш январь айда-ла үзүлгө турган. Ол ындыг кеземчени көргөн хирезинде-ле 1952—1953 өөрөдиге чылында школага одаар 600 кулаш ыяштын чагыс-даа кубометрин бо хүнге чедир белеткел албаан. Ам школага одаар ыяш белеткелдин дүргөдөтпөс болза, эрткен чылдагы ышкаш ындыг бергелерге таваржыры чайлашчок.

К. ТЕВЕР-ООЛ.

«Коммунизмче орун» колхозта

Эрзинин Көндөй-Аксы деп черге 1951 чылда үш МЧАЭ-нин катышканы «Коммунизмче орун» колхоз төрүтүңүп тыгылган. Бо кыска үениң дүргүзүндө анык колхоз бодунун хөжүмдөзиге дыка улуг бурунгаар базамын кылып, туудук сууржулгазын шалкыны-биле калбарган. Бүдүн чартык чыл иштинде колхоз 18 чаа чуртталга бакжынын, бир көдөз клубту болгаш школаны, узуну 30 метр бир улуг аът кажазын, ийи өрээлди эменге бакжын тутуп, колхозчуларын көшкүн амыдыралдан сууржун байдалче шийтирилдеринин айтырын чедишкенин шийтирлелген.

Колхозчулар ам ажы-төлүн эртемдерин үндениринге өөрөдир школаны, араанда медицина дузаламчы алыр эмнегелиг, ажылдак чылгыч үезинде культурулу-биле дыштанып, хөлгээр клубту. Клубтун библиотекасында олар номнарны ам комчуп, бот-тывынгыр уран-чүлдүң бөлүмнөринде кирип алган, чаа совет ырларын, улустун таныштыларын мында школа башкыларынын удуртулгалары-биле өөренип, боттарынын уран тывыкты талантыларын соксаал чок өстүрүп турар апарганар.

Ынчаарга колхозчуларын ол бурунгаар депшиллеш улам өстүрүрүн, оларга культуранын бүгү хергелдерин чөп хандырынын улугу, район организацияларынын талазындан колхоз клубунун библиотеказын ном дептерлер-биле четче хандырбайн, клубта бот-тывынгыр уран-чүл бөлүмнөринге музыка херекселдери, мержежилди удурткучу бербейн турары окта таарышпас.

Н. ДОЖУ.

Иранның Чазаанга Совет Чазактын нотазы

Иранга америк «дузаламчы» дээр дузаламчыны каттап тургузарын айтырынын талазы-биле Иранның Премьер-Министри дээрги Мосаддыктын болгаш АКШ-тын Иранда элчин дээрги Гендерсонун аразында бо чылдын апрельдин сөөлгү үезинде чагаалар солчушкуну болган дугайында Иранның Чазаанга Совет Чазактын нотазын Иранның элчин дээрги Арестеге СССР-нин Даштыкы Херектер Министри А. Я. Вышинский май 16-да хүлээди берген.

Нотаның бижимелдин моон адаанга көргүзөргө болза: «Иранга Американың Катышкан Штаттарынын дузаламчы көргүзүрүн дугайында айтырыг талазы-биле Иранның Премьер-Министри дээрги Мосаддык-биле АКШ-тын Иранда элчин дээрги Гендерсонун аразында 1952 чылдын апрельдин төңчүзүндө чагаалар солчушканынга холбаштыр Совет Социалистиг Республикаларын Эвилелин Даштыкы Херектер Министрствозу Иранның Чазаанга моон адаанда чүдүлдери медегелеп ёзулар апарган.

Иранга шериг болгаш сая-хөвө дузаламчынын бээрин дугайында Иранның болгаш АКШ-тын Чазактарынын аразында дугуржулга чедип алдынган болгаш Иранның Чазаа бодунун талазындан шериг болгаш политика характерлиг тодаргай хүлээлгени бодунга алган дээрзи үстүндө айтынган чагаалар солчушкунундан билдинип турар.

Иранның парламанын бижип турарында, а ол ышкаш Иранның Чазааның болгаш АКШ-тын Чазаанын төлээлекчилеринин медегелеп турарында алдыга, ол дугуржулга ны холбаштыр Иранның Чазаа болза, Иранда америк шериг чөвүлекчилери-биле эрге-хүлээлгелерин каттап тургузарын хүлээнген дээрзи билдингир болуп турар. Ол дугайын бирөөдө Иранның орук харылыаза министри Бушехи бо чылдын апрель 27-де болгаш ийи тала-

зында—АКШ-тын күрүнө секретаринин оракакчызы Макдермот апрель 25-те кылган медегелдеринге бадтыкаанар. Ол ышкаш бо чылдын январьда бодунун ажылын соксаткан турган америк шериг миссиязы болза, дээрги Мосаддык биле дээрги Гендерсонун аразында чагаа солчушканын соонда бодунун ажылын база каттап эгелээң болгаш шериг дузаламчынын дугайында болгаш Иранга америк шериг миссиязынын дугайында АКШ-биле Иранның аразында 1950 чылдын май 23-түң дугуржулгазы база каттап күштүг болуп кирген дээрзи база билдингир.

Ынчангаш үстүндө айткан чагаалар солчушкунуларын болгаш иран-америк шериг дугуржулгазын каттап күштүг болдурганын түнөөлинде иран армияны Иранның Чазаа болза, АКШ-тын Чазааның контролюн алаанга кирип турардыр. Оон-биле кады иран армия болза, хамаарышпас, тускай күрүнениң национал шерин болуп чорун ооскунуп турар.

Иранның Чазаа болза, америк дузаламчы дээр дузаламчыны хүлээп алырынга чөпшээрешпишаан, база анда холбаштыр шериг талазы-биле тодаргай хүлээлгени Катышкан Штаттарынын мурунга алдышкан, АКШ-тын Чазааның Совет Эвилелинге удурланган агрессчи планнарын боттандырырга дузалажырын оруунче херек кырында кирген дээрзинче Иранның Чазааның кичээлгенин угландырыр эргежок чугула деп Совет Чазак санап турар.

Иранның Чазааның бо ышкаш мындагы чоруун 1921 чылдын февраль 26-да совет-иран дугуржулгага ат салгылаан талаларын деткип, бижыглар хүлээлгелиг кожа чурттарын харылаазазын дугайында чурумну сагывайн, ону үрөп турар деп көөрүндөн өскээр көрүп болбас.

Иранның Чазаанга нотаны чедирери элчин хүлээнген.

Районун социалистиг чаартылганын херээңге херээжен чонун ниржилгези

Барын-Хемчик районун 8 колхозтарында, «Барлык» совхозта, район төвүнүн чамдык албан черлеринде херээженнерин 16 чөвүлөлдери ажалдап турар. Олар бо чылдын баштагы үш айларында боттарынын хуралдарын болгаш херээжен чонун нийти хуралдарын доктаамал чыныдырып, ол хуралдарга элээн хөй айтырыгларын чугаалажып шийтирилээр.

Колхозтарда, албан черлеринде херээжен чөвүлөлдөрүнүн ажылы сөөлгү үеде экижээни тодаргай. «Большевик» колхозта болгаш Ворошилов аттыг колхозта херээжен чөвүлөлдөрүнүн даргалары Шигитпаа, Хүргүлбей олар колхоз бүдүрүлгезинин бүгү адырларынга херээженнерин күш-ажылын организаастаар, колхоз баштаар черинде, партия организациязынын ажылынга дузалажыр талазы-биле чүткүлдү ажалдап турарлар. Кызыл-Мажалык суурда херээжен чөвүлөлдүн даргазы коммунист Бичин-урут район төвүнүн херээженнерин багай эвес удуртуп, ылангы Кызыл-Мажалыктын 7 чыл школаның шеф ажылын үргүчү чорудуп келген.

Районун партия организациялары херээжен чонун кижизидеринче улуг кичээлгени салган. Партиянын болгаш комсомолдун политиктиг өөрөдигезинде 226 херээженнерин оларнын билинин азы-биле кириген, бижик өөрениринин бөлүмнөринде болгаш улуг улустун кежээки школанында 668 херээженнер бар. Бижик билбес болгаш бижикти беле билер чорукту ууткаарын бөлүмнөринде 34 херээженнер башкылап турар. Оларнын иштинде комсомолчу Кинмаа, «Большевик» колхозта Долгар, Ак Иргит, «Барлык» совхозта Такпылык, «Комсомол 30 чыл ою» колхозта Долзатмаа олар эки ажалдаанар. Марксизм-ленинизмдин теорияын бот-кичээл-биле өөренип турарларын иштинде чедип чыл школанын башкылары Арзакча, Сесеңмаа, Фельдшер Водка, эмчи Сегленек олар бо өөрөдиге чылында эң эки өөрөнгөнөр.

Херээженнерин хөй-ниити ажылына кириштирер талазы-биле ажал мурунда чылдардагызындан экижээң. Партия ажылында 17, комсомол ажылында 39, колхозтар баштаар черлеринин кежигүрүнөнде 10, улус судунун улус төлээлеринде 33, сумулар Советтеринин депутаттарында 54 херээженнер кирип турар. Оларнын иштинде башкылар Терский, Кузнецова, Винова, колхозчулар Долчук, Курумаа, эмчилер Будакай, Дорохова, Фоминих, Волка олар боттарынга дааскан ажылдарын идепкейлиг күсседип келген.

Районун хуу ажыл-агыйлыг чорган араатары колхозтарда катышканы-биле холбаштыр херээжен чонун амыдыралында чаа эргилде болган. Чоокта чаа-ла хуу ажыл-агыйлыг чорган кижилер ам колхозчу тараачынар болу берген. Эрткен чылдын 207 колхозчу херээженнер колхоз бүдүрүлгезинге эрестип ажалдап, трудолюбиянын мнимумун чедип алган болгаш ажыр күссөткөн. Колхозчу херээженнерин иштинде мурнакчыларын хүрээлени өскөн. «Большевик» колхозта эш Сенделмаа мал ажылынга үш чыл болган. Эрткен чылдын 194 төрөөн хойнук хураганын болгаш бо чылдын 148 төрөөн хойнук 148 хураганын чидиргочка камгалат алган. «Комсомол 30 чыл ою» колхозта эш Хажытпаа печка кылырын өөренип алган, ол ам колхозчуларын бажынында печка кылып чоруп турар.

Районун херээжен чонунун иштинде тускай эртем чедип алып талазы-биле күзөл-чүткүлдүг кижилер хөй. Сөөлгү ийи чылда 17 херээжен трактористтер курзунга өөренип алган. Оларнын иштинде тракторист кыстар Ооржак Таян, Аракчаа олар колхозтарын тараа ховуларында мурнакчы ажалдап, хүн-бүрү ажыл нормазын ажыр күсседип турарлар. Колхозтарда тургускан агрозоотехниктиг курстарда 36 херээженнер бар.

Школаларын ажылын экижидер, өөреничи урулгарын амыдырал байдалын культуружудар ажалдарга районун херээжен чонунун кирип келген экижээң. 1951—1952 өөрөдиге чылында район школаларында херээжен чонун талазындан 27 уаа шеф ажалдары кылган. Олар 36 өрээлдерни чугайлап, 313 сангыг хептерин септеп, 372 киргит хептерин чүп, 134 кубометр ыяшты халаска хап бергенер. Ол ышкаш 1952—1953 өөрөдиге чылында школаларын одаар ыяжын белеткээринге херээженнер идепкейлиг кирип турарлар. Ворошилов аттыг колхозтун херээженнери 900 кубометр ыяшты, «Комсомол 30 чыл ою» колхозтун херээженнери 500 кубометр ыяшты ол колхозтарда школаларга хап бергенер.

Районун социалистиг чаартылганын херээжен ажылы херээженнерин идепкейлиг кирип келген ултам эки организастаары бистиң партия организацияларымыстың чугула сорулгазы болур.

О. НАЗЫН-ООЛ.

ВКП(б) Барын-Хемчик райкомунун секретари.

Колхозтун комсомол организациязынын ажылын экижидер

Комсомолчуларын болгаш аныктарын коммунисттер ёзуга кижизидеринин база ажыл-агый, культуру тургузушкунуну херээжен оларнын идепкейлиг киржилгезин мобилизастаарын айтырыгларын партиянын чер-черде партиянызынын кичээлгенин төвүңге турар ужурут.

Бо негеденин Сүт-Хөл районыда Калинин аттыг колхозтун партия организациязы (секретари эш А. Сергей) четпестер боттандырып турар. Сөөлгү үеде партия организациязы бодунун хамаарылганында ол комсомол организациязынын ажылын экижидер дугайында практиктиг айтырыгларын шийтирилээр шүүт уткан.

Колхозта 50 комсомолчулар бир болгаш эвилелдин кежигүрүн эвес аныктар база хөй. Комсомол организациязы ажыл планы чок ажалдап келген. Оон ужурунда комсо-

молчуларын хуралдары доктаамал болбайн турар. Комсомол эге организациязы сөөлгү 5 айларын дугузунда мурнакчы колхозчу аныктарын иштинден комсомолдун хүрээленинге чагыс-даа кижизидилген.

Бо өөрөдиге чылында комсомолчулардан 40 ажыг кижизидиле өөрөнгөн, 32 комсомолчулар кандыг-даа солун чагыдып албаан. Колхоз бүдүрүлгезинге 13 комсомолчулар киришпейн турар болгаш 14 кижизидилген чылдын трудолюбиянын мнимумун күссөтпээн.

Бо чылдын чазкы хову ажылынын үезинде колхозчу аныктар ортузунга социалистиг чарыш калбарбаан. Партия болгаш комсомол организациялары хана солунун, агитхуудустарын болгаш көргүзүп сымбыразынч ажылын экижидип.

М. ХЕМЕР-ООЛ.

Түңөл кичээлди эрттеринге белеткенип турар

Чөөн-Хемчик районун Жданов аттыг көдөз ажыл-агый артелинде партия эге организациязынын чанында ийги чылдын политшколазы ажалдап турар. Политшколаның пропаганда эш Биче-оол. Политшколада партия, советтин 12 активтери өөренип турар. Политшкола өөрөдигезин 1951 чылдын

ноябрьдын 15-те эгелээң. Бо аразында чылдаган чокка кичээл үспей, айткан хүнерде доктаамал кичээлдел келгенин түнөөлинде, политшкола өөрөдиге программанын майын 13-те өөренип дооскаш, түнөөл кичээлди бедик идея денелге эрттер дээш өөренип эрткен темаларын дапкырлап турар.

Пропагандист эш Биче-оол өөренип эрткен материалдарын дынакчыларын дапкырлаарынга хүн-бүрү соттук дузалажып, дынакчыларын билбейн барган айтырыгларынга тайылбырын берип турар. Дынакчылар өөренип эрткен материалдарын кызымак дапкырлап, түнөөл кичээлге эки белеткенип турарлар.

Школаларда экзаменер

Чөп-Хемчик районун Хөндөргей сумунун эге школасында шылгалдалар чоруп турар. 4-кү класстын өөреникчилери С. Өшкү-Саар, Монгуш Хунай болгаш Сат Күстүгүр олар бүгү эртемгерге тергини эки дужаап турарлар.

Чурукта: Кончук эки өөреникчи Сат Күстүгүр ээлчеглиг шылгалдада харыылап тур. Солагай таласында — Сарыглар Өшкү-Саар биле Монгуш Хунай олар.

Чуруу А. Ермолаевтин.

Бий-Хем районун школаларында

Район школаларынын 16 дөрткү класстарынын 218 өөреникчилери май 20-де орус дылдын ийн яныз темалыг бижмел ажалдарын бүгүсеткен. Өөреникчилерини бижээн ажалдарынын хөй кезин тус-тус школаларда тургускулаап экзамен комиссиялары эки деп көргөн. Ол хүнде орус дылга диктантылар бижээннеринин 60 ажыг хузуу эки болгаш тергини эки демдектерлиг, а 21 школачы багай алган.

Арифметиканын хыяалда ажылын күүсеткен бешки класстарынын 162 өөреникчилеринин 73-жү бердинген бодалгаларын шупту чедишикинниг кылган ийкеч чүгле 8 кижи багай д-мдектиг, а оон артыкны ортумак алган. Туран орус ортумак школанын онту класстын 19 өөреникчилери литература сочинениелерин шупту чедишикинниг бижээн.

Школаларынын чамдык класстарына май 21-де болуп эрткелези экзаменеринин түндүлдери баштайгы хүнүнүнден хамыктажак эки жүргүзүлгөрү болуп турар. Ол хүн арифметиканын бижмел ажалдарын кылган чедиги класстарда бүгү өөреникчилерини иштинде Өк суурда Е. Я. Прошина директорлаа чеди чыл школасынын чедиги класстын арында (оларнын 2-зи багай алган) ангыдаазы бедик түндүлдери чеди шыдааннар.

Туран ортумак школанын тоску класзы төгүнуң (башкызы М. В. Селина) аас шылгалдазын туткаш, 18 кижи шупту чүгле «4», «5» демдектерге дужаап, боттарынын билинин быжыны, экзаменерге чедишкенниг белеткенин шыдаанын көргүскенер. Ол школанын сески класзы алгебраны бижмел ажалдарын база

чедишикинниг дужааннар. Ол-ла хүн район школаларынын чедиги класстарына бижиткен литературанын изложениелерин 44 өөреникчи чүгле тергини кылдыр күүсеткен. — Тус-тус школаларнын, класстарынын айы-биле алып болза, коммунистниг нитилелдин келир удеги аныяк тургускуларын эртемгериниң үнденинери-биле чедишикинниг чепсеглээр, оларга ханы, быжыг билиг-лери бээр дээш башкылаашкынын идеялыг деннелин соксаал чок бедидип, методут дуржулгазын байылып келгенинде часкы экзаменерин баштайгы хүнеринде кайган-ык бедик түндүлдери берип турар башкылар районда эвэш эвес — деп эш Чигридов дындап турар.

Оон дынатканы-биле алырга: Туран ортумак школанын дөрткү класзын башкызы Антонина Терентьевна Горбунованын бүгү өөреникчилери орус дылдын бижмел экзаменерге онза шыгарап, ылангыя Аня Мачихина, Вова Берестов, Толя Жиров, Дима Пузатко, Гая Маргарева дээш өске-даа чамдык өөреникчилер ажалды чангыс-даа чазыг чок күүсеткен идеялыг деннелин соксаал чок бедидип болуп турар. База ол-ла школасынын V класстарында математика башкызы Тамара Константиновна Егоркинын арифметикага хыналда ажыл күүсеткен бешки «В» класстын 21 өөреникчилеринин 17-зи «4» болгаш «5» демдектерге дужаап, чүгле 4-тү «3» алган. Антонина Сергеевна Коростилеванын башкылап турар 2 алдыгы класстары арифметиканын хыналда ажылын база чедишикинниг күүседип, 64 өөреникчинин 42-зи эки, тергини эки демдектерлиг болган.

Ол шыкаш Туран чеди чыл школасынын 18 дөрткү-класстылары орус

дылды диктантызын (башкызы Дина Михайловна Иванова) база нитизи-биле чедишикинниг бижип, улуг орус дылды эки шингээди ап турарын көргүскенер. Оон өөреникчилери П. Бай-кара, М. Маалды оларнын бижээн диктантылары чангыс-даа эдиг чок болган. Ол-ла школада алдыгы класстын 32 өөреникчилери арифметиканын хыналда ажылын (эртемниң башкызы Серафима Владимировна Дятлова) база эки күүседип, оларнын иштинде Б. Долума, М. Биче-оол, М. Парыкмаа, В. Тюлюп, М. Дозур-оол олар «5» демдектерин алганнар.

Районун Тарлаг суму эге школанын IV класзы база-ла бедик түндүлдери чеди шыдаан. Ол класстын шупту 24 өөреникчилеринде 9 кижи орус дылды бижмел ажылын эки кылгып, ылангыя Темир-оол, Чечек, М. Даваа шыкаш школалар чангыс-даа чазыг эрттирбейн, ажалды кайгамчык арыг-силги күүсеткенер.

Экзаменер дужаашкынынга бедик түндүлдери журажып турар мурнакчы школалар-биле чергелештир, эртемгериниң каттап аашкынын кош-как чорудуп, өөреникчилери часкы экзаменерге чепсес белеткендерининден баштайгы хүнерде-ле эки эвес түндүлдери көргүзүп турар школалар районда барын демдеглезе чогуур. Оон чижээнге, эш Береговая эргелекчилези Устүү-Тарлагда холушкак эге школаны кирип болур. Ол школанын дөрткү тыва класзынын 7 санныг өөреникчилери орус дылга диктант бижээш (орус дыл башкызы эш Шабрина), чүгле 2-зи дөнгүп «3» демдекке четкен, а артык 5-жи багай алган.

ЛЕНИН АТТЫГ КОЛХОЗТА ТУДУГ БРИГАДАЗЫНЫҢ АЖЫЛЫ

Чая-Хөл районун Ак-Дуруг сумунда Ленин аттыг колхоз тургустунганнан бээр үр эвес — ийн чыл ажыг үе эрткен. Бо аразында аныяк колхоз организас, ажал-агыт талазы-биле элээн чедишикингерлиг болуп, ылангыя тудуг ажылынын талазы-биле район колхозтарынын мурнакчызы болуп турар.

Сумунун ынаарда хуу ажылдыг турган ажылыч араатары коллективниг ажал-агытга катышкаш, колхозунун төвүн өттүг, сугдуг, ыяш-арганын чаны, тараа, сиген шөлдериин ортузу болгаш ногаа, картофель культураларын сайырадырынга таарымчалыг Суг-Бажи деп черге тургузарын шийтпирлеп алганнар. Колхозка ол дораан-на тургузучу куш-ажыл хайныгып, ыржым-шөлөн арга-арыгларда балды, хирээни даажы күштүү-биле чангылангып, кыжын болурга шанактыг, чайын болурга тергелиг айттар шуужуп чоруп, белеткенин тудуг ыяштары чангыс-ай хевирлиг тудуглар кыларынга салым-чаянын бызаччыларынын хүрээлени өзүп үнгөн.

Ийн чыл бурунгаар хуу ажылдыг чораан эш Ортун-оол ол хайныгышкынын ажылды көргөш, колхозка кирген. Эш Ортун-оол тудугга тааржыр тускай организаторжу болуп, тудуг бригадиринге ийн чыл ажалдаан. Колхоз 1951 чылда чангыс-ай хевирлиг 14 бажынын, 600 баш хой кирер хой кажаазын, 80 тонна тараа кирер тараа складын, 40 баш инек кирер бир кажааны тутканы дээш ВКП(б) обкомунун болгаш облүүссомунун шилчир Кызыл тугу-биле шаңнаткан. Тудуг бригадасынын элээн хөй кижигүннери Хүндүлөл бижиктер болгаш акаша шаңнадалары алганнар.

Ам Суг-Бажында өзүлүг колхозчу суур тургустунган. Ында 160 ажыг өөреникчилерлиг эге школа ажалдап турар. Тудуг бригадасынын херээженери ол школанын 1952—53 өөредилге чылында олар 300 кубометр топкап ыяжын хап белеткээ. Кижин, мал эмнелгелериниң пункттары, көдөз клуб болгаш көжер кино ажалдап турар. Колхозчу суурда Ильичиниң лампаларын чырыдып турар. Ук суур удавас радио дамчыдылганын дыңнаар.

Мурнунда көшкүн чораан араатар ам культурулуг чаа, бажынаарда. Колхозчу Ортун-оол чангыс-ай хевирлиг чаа бажынын долгадыр кериминээш, оон иштинде ыяш тарып омурткан. Оон бажынын ишти үр эээлди, өрөөл бүрүзү стол, сандайларлыг, ийн демир орунунг, чем кылыр өрээлде шафтыг, мычангыш, мурнунда өгге чурттап чораанынга бодаарга, оон амгы чуртталгасы дыка культурулуг апарган. Ындыг

культурулуг чуртталгага өске-даа колхозчулар чаңгыгып өөренип турар.

Колхоз бүдүрүлгезинге ажалдааш, тудуг талазы-биле салым-чаянын чаа-чаа кадрлар илеретинген. Моон мурнунда кидис өгнүч ынаа, ханазын чазап чораан эш А. Болат ам чазаныкчы болуп, тудугнуң кандыг-даа нарын чүүлдерин саат чок кылып турар. Тудуг бригадасынга кирерде шевергиниң иш эдип безин шыдавас чораан эш Юрий ам өзүлүг чазаныкчы болуп турар. Оон ынаа Доржу, Сандак, Седи, Күдөр дээш шыкаш тудугнуң мергежилдиг кижилери хүн санында ажыл нормазын 135—175 хуу күүседип турарлар.

Колхоз баштаар чери, оон даргазы коммунист профтехник эш Топтуг-оол болгаш партия эге организацианын секретари эш Аспан-оол тудуг ажылын боттут удуртулга-биле хандырып турарында тудуг шапканы болгаш шынарлыг чоруп турар. Колхоз баштаар чери тудуг бригадасынга ол ажалга мергежилдиг кижилерин, тырттар күштү, чепсес-херекселди быжыглап берген. Оларны өске ажалдарже чардыктыр-байн чөп ажылап, кылган ажылдык шынарын хынап көрүп турар. Тудуг ажылынын дугайында айтыргаларны партия хуралынга болгаш колхоз баштаар черинге чугаалажып турар.

Ам колхозтуң тудуг бригадасында 48 кижи ажалдап турар. Оларны нарын чүве чазар, бажын тудар, ыяш белеткээр болгаш сөөртүр — мындыг 4 звено кылдыр үскен. Звенолар аразында социалист чарыш калбарып, тус-тус бот-хүлээлгелерин алгалаан. Алган хүлээлгезин күүседир дээш бригада хүнде 11—12 шак чедир ажылдап, планын күүседип турар. Колхоз баштаар чери болгаш партия организацианы тулдугда ажалдык түннелин 10 хонгашла звенолар, кижилер айы-биле үндүрүп турар.

Партия эге организацианы, ылангыя бригадада партия бөлүк партиянын агитас-массалыг ажылын күштелдирип турар. Партия организацианы шымырак коммунистерин болгаш комсомолчуларын агитаторларга бадылаан. Агитаторлар эштер Торжу, Күдөр, Ортун-оол олар багай эвес ажалдап турар.

Үстүнде ажалдарын түндүленип эш Сандакка удурткан ыяш кезилдезинин звенону 1310 кубометр тулдуг ыяжын кезип белеткээш, сөөртүгүгө звенону 500 кубометр ыяшты тулдуг шөлүндө сөөрткен. Бызаччылар звенону майга чедир 3 бажыны тулдуг дооскан болгаш 4 бажынын кышалаан. Колхозтуң тудуг бригаданы бо чылын колхозчу тудугларын, планын декабрь 5-те күүседир дээш ажалдап турар.

М. БУГАЛДАИ.

Редакцияга чагаалар

Почта дажылгазын экижидер

Кызыл районун «Черби» колхозунун почтачызынга комсомолчу Теспий-оол ажалдап турар үезинде почта дажылгазы эки чоруп, Кызылдан почта деледяда үш удаа ыяаыла келип, колхозчулар чагыткан солуннарын өй-шаанда бүрүн ап турганнар.

Эш Теспий-оолдун орунунга эш Комбу ажалдап эгелээнинден бээр почта дажылгазынын ажылы баксыраан. Чүл дээрге, эш Комбу Кызылдан почтаны деледяда үш катап чоруп тургаш, чедип аларын хандырыбайн, харын 1—2 катап арай боорда чоруп тургаш, экеп турар.

Бодунун хүлээлгелиг ажылын харысалга чокка көрүп турар Комбуга колхозтун баштаар черинде чочуур хемчегин хүлээдип, почта дажылгазын экижидер дугайында боттут хемчеглерин дарый алыры чугула.

Ч. НИКОЛАИ.

Ажыглалче кириер

Бай-Тайга районун райпозунун кажаазынын иштиде көдөз ажылагынын дыка хөй машиналары озадалы берген чыткылаар. Олар аңа каш-да чыл болганнар. Оларнын өй-шаанда саарып садыглаваанын учурунда олар ам эргижиреп баксыраан.

Бай-Тайга райпозунун баштаар чери ол ажылгага кирбейн чыдар машиналарын садып сайгарар хемчеглерин доп-дораан алыры негетинип турар.

С. СЕРИН-ООЛ.

«ШЫННЫН» МАТЕРИАЛДАРЫНЫҢ ИЗИ-БИЛЕ

«Агро-зоотехниктиг курстарынын ажылын экижидери негетинип турар»

1952 чылдын февральдын 5-те үнгөн, № 24 «Шын» солунда парламентин «Агро-зоотехниктиг курстарынын ажылын экижидери негетинип турар» деп эгелиг чүлдө Чаа-Хөл районун колхозтарында агро-зоотехниктиг курстарынын ажылын багай чоруп турарын бижээш. Ук материалды хынап көөрге мында бижитинген фактылар шын болганын, ол өөредилгени райкүүссомдан, районун көдөз ажал-агыт килдизинден багай удуртуп турганын барымдалаш, айтырыгы ВКП(б) райкомунун бюрозунда чугаалашкап, районун колхозтарына агро-зоотехниктиг өөредилгени күштелдирип чорударында утланган хемчеглерин алган деп ВКП(б) Чаа-Хөл райкомунун секретари эш Берзи «Шын» солунун редакциязынга дыңнаткан.

Улус демократиязынын чурттарында бүдүрүлгеге коммунистерниң авангардыг ролю

Улус демократиязынын чурттарынын ажылыч чоннары социализмин оруу-биле быжыг болгаш тиилгелиг чоруп олураарлар. Коммунист болгаш ажылыч партияларнын удуртулгазы-биле, Совет Эвилелинин акы-дудмалышкы, ак-сеткилдиг дузаламчызы-биле ол чурттарда социалист экономиканын сууру дүрген темпилер-биле тургустунуп турар. Сөөлгү чылдарын иштинде Польшада болгаш Чехословакияда чус-чус чаа үлетпүр бүдүрүлгелер ажалдаа кирген. Кыска хуусаанын иштинде Венгрия агарлар чурт турганындан индустриалдыг чурт болу берген. Румыниянын улус ажалгайынга кол ролду ам үлетпүр ийнап турар. Болгария дүрген индустриалык ажалдап турар. Албания фабрикалары, заводтары болгаш электро станцияларын тургузуп турар.

Ол чурттарда социализм дээш демиселчилерин бир дугаар одурунда коммунистерниң хөй санын армиязы чоруп турар. Бүдүрүлгө болгаш нитилел амьдыралыгы оларнын авангардыг ролю бүгү ажылыч чонга сорук кирикчи үлет-р болур.

Бодунун чуртунун тодаргай байдалдарына ВКП(б)-ниң ээгертинмес айкалышылдыг дуржулгазын ажалдаашаан, ажал-агытын чедишкенер, оларнын быжыгы болгаш кыялы партия-органластыг болгаш партия-политиктиг ажалдык чедишикиннеринден бүрүнү-биле камдаржыр дээр дугайында эш Сталиннын шыларгангай айтышкынынран удуртулга болдурбушаан, улус демократиязынын чурттарынын коммунист болгаш ажылыч партиялары бодунун кичээнтейин бүдүрүлгеге коммунистерниң авангардыг

ролюн бедидеринче, бүдүрүлгө планынын күүседир дээш харысалганын коммунист угаан-бодалынга кижизидеринче, күш-ажылды социалистг өзү-биле көөр чорукка кижилерни кижизидеринче угландырып турар.

Коммунист болгаш ажылыч партияларнын организастыг болгаш масса-политиктиг ажылынын түннелинде ажылыч ангынын болгаш техниктиг интеллигенциянын меделери болгаш күш-ажылчы энтузиазм хүн келген тумдун-на өзүп турар.

Улус демократиязынын чурттарында социалистг тудушкунун фронтунун калбарышкыны коммунист болгаш ажылыч партияларнын мурнунга улам артык бедик негелделерин салып турар. Социализмин тургузарынын темпилерин дүргелдеринин, ажылыч чонун материалдыг болгаш культурулуг амьдыралынын чайгылыш чок көдүрүшкүнүн күрүне планнарында айтыкан сорулгалары партияны политиктиг ажалды күштелдирип тургаш, ажылыч чонну бүдүрүлгө оонаалдарын бүрүн болгаш ажык күүседиринче, бергелерин ажып эрттеринче мобилизастарын партия организациаларына хүлээдип турар. Коммунистерниң хүлээлгези — үнелиг патриотчуг эгелекчи чорук бүрүзү сегиртип алып болгаш калбаа-биле непертериди, бюрократизмин болгаш үзээргей чоруктун илерээшкенингеринге удур, бүдүрүлгө чорудулгазын экижидеринче утланган адаандан өрүкээп турар кадык инициативанын базар дээр оралдажышкынынга удур эптеп чок демиселди чорудары болур.

Партия организациалары болза, бүдүрүлгелерниң удурткучлары болгаш профвилелдер организациала-

ры-биле кады бир дески доктаамал ажалды организастары, килдиз, цех бурузунге планын күүседир дээш, база чепстер болгаш чазыглар дээш бүрүн харысалганы хүлээр. Администрациянын ажал-чорудулгазын контролдуу дугайында бүдүрүлгелерниң партия организациаларына тывыскан эрге болза, бүдүрүлгениң экономиказынче болгаш ажал херээнге хандыгып кирерин, партиянын чүгү кижигүннери бүдүрүлгениң эн чучугла сорулгаларын шийтпирээринге киржи, бүгү хемчеглерин чорудар талазы-биле ажал-агытчыларга деткимче дузаламчылы көргүскен турар дугайында сгыш салышкынын салырын парторганизацияларга хүлээдип турар. Ажал-агытчыларга көргүзөр бо дузаламчы болза, администрациянын ажылын холгаарлаар, чангыс-ай удуртулганын принциптер үрээр дээш канчап-даа ол эвес болур учурлуг.

Ындыг болза-даа, партия организациалары администрациянын ажал-чорудулгазын контролдуу эргезин ам-даа четпес ажаллап, массаларнын үнүн күзөлди-биле дынавайын турар ажал-агытчыларга догуур саялдарын чам-ыкта көргүсөйин турар деп чүвени дуржулга көргүзүп турар. Эвээш күш үндүрер ажалдарын күсели-биле планын чүгле түн талазы-биле күүседиринче чүткүүр ийикте, кандыг-бир чазарткы саналдарын бүдүрүлгеге непертериди-биле холбашкан сгыш-салышкынындан чайлап, оортан адырлып ыраарын орадалжып турар чамдык ажал-агытчыларнын шын эвес хөделишигин партия организациаларында эсет чокка эрттирип турар чоруу хаая эвес. Коммунистерниң хүлээлгези — ындыг практикага удур шийтпирлиг демисежин болур.

Салдынган сорулганы чеди алырынга амыр-дыш чок күженнишкин, мадырлыг болгаш туруштуг чорук — улус демократиязынын чурттарында бодунун чуртунун чектеленишкин дээш, социализм тайбын дээш демисел массаларнын өзүлүг баштыкчылары болуп турар коммунистерниң ылаптыг шынары ол.

Боттарынын эрес-маадылыг күш-ажылынын болгаш меделерлиг саялыг-чурумунун үлегери-биле, чурттап эрткен болгаш консервативтиг чүүлдерге удуу кам хайыражок демисели-биле, чаа депшилгелиг чүүлдерге деткээш изиг деткимче-биле коммунистер ажылыч чонун кызыгаар чок иделгелин чаалап ап турарлар.

Бодунун төрөөн улус-демократыг күрүнезинин чаагайжыдылганына көдүрүлүшкүнүг ажалдап турар ажалчыларнын, тараачыларнын болгаш интеллигенциянын хөй миллион массаларын коммунист болгаш ажылыч партияларнын политиканын изи-биле деткип турар чоруну, капитализмин экиртинмес аарылары — кризистерден, ажал чок чоруктан, ажылыч чонун ядараашкынын оларнын төрөөн чурту кезээ мөңгөде хосталган деп чүвени, олар дарлаакчыларын канчаа-ажыктары дээш эвес, харын бодунун улусунун, бодунун төрөөн чуртунун чаагайжыдылганына ажалдап турар деп чүвени меделерлиг билер чорук улус-демократыг чурттарынын социализм орук-биле чедишикинниг бурунгаарлаашкынынга бүгү байдалдарын тургузуп турар. Ажалчы чоннар улустун эрге-чагырганын боттарынын деткимчезин болгаш ынакшылын социалист чарышка болгаш стахановчу шимчезинге массалыг киржилгезин биле илередиң турарлар. Кайы-даа черде ол шимчезиникин бажында коммунистер чоруп турар.

«Чарышка эн-не магаданчыг чүрө чүдөл дээрге, ол болза, кижилерин

күш-ажылды канчаар көөр үзелдинде үндөз эргилдени кылып турарында, чүге дизе, шаанда күш-ажыл бак болгаш аар хиличек деп санатырып турганындан чарыш ону хүндүлелин херээ, алдарын херээ, шыларалды болгаш маадырлыг чорукту херээ кылдыр хуудуруп турар. Капиталисттиг чурттарда ол чижектиг чүве чок болгаш туруп-даа шыдавас. (И. Сталин).

Социалист чарыштын чорудулгазында социалистг нитилелдин тургузуп турар чаа кижилер, чаа кадрлар тылтып үнүп турар, күш-ажылды, нитинин өнчүзүн, улустун эрге-ажыктарына бараан болуп чорук күрүнени чаа өзү-биле көөр чорук төртүрүп турар. Ажалчы чонун чогадыкчы инициативанын социалистг тудушкунга бараан болурунче доктаамал угландырып, социалистг чарышты бүгү хемчег-биле калбартып, ону чаа чадаже көдүрери, чазарткыларнын инициативанын деткири, стахановчу шимчезиникин хөгжүдери — коммунист болгаш ажылыч партияларнын эн чугула сорулгазы болур.

Улус демократиязынын чурттары ам үде боттарында чоргаарларын эргелиг күш-ажылдын бүгдөгө сургалып мадырларлыг болгаш стахановчу коммунистерлиг. Ындыглар болза. Болгариянын Улус Республиказынын Социалистг Күш-ажылдын Маадыры Тодар Стоичков; заводунун стахановчуу, ам 1957 чылдын үлүүнге кириштир ажалдап турар Ион Матейка; нормазын 400 хуу күүседип турар польша шахтер Маркевка, беш чылдын планын күүседирин 1951 чылда дооскан венгр стахановчу Игнац Пискер болгаш өске-даа хөй-хөй кижилер болур.

Улус демократиязынын чурттарынын бүдүрүлгелеринге күш-ажыл-

дык мурнакчы методтарын, шалыкын шуктулганын, металлдарын дүрген кезерини, туйбууну дүрген салырынын методтарын улуг хемчээл-биле ажалдап турар. Бүдүрүлгелерин оорулалыг ажылы дээш, дерилгелерин шын ажалдаш дээш, материалдарын, чиг-эттин болгаш электроэнергиянын камналгазы дээш, хожу дап турарларга эш хуузуун дузаламчынын көргүзери дээш шимчезиникин калбарып турар. Чижээлээрге, «Ковосмалт» заводтун (Трнава хоорайда) коммунистерин эгелекчи чоруну-биле бүдүрүлгени ажал бурузунге металлдын катышкан камналгазы дээш чарыш бүгү Чехословакияда калбарып турар. Ындыг болза-даа коммунистер чеди алган чүүлдеринге каян-даа оожурган шыдавас. Улус демократиязынын чамдык чурттарында харын-даа тус-тус эн улуг бүдүрүлгелерге беш — коммунистерниң чамдыгы ажалчы массаларнын авангардызында турбайн, партиянын болгаш улустун мурнунга бодунун харысалгазын ханмыз-биле билерини үлегерин олар үргүлүп эвес көргүзүп, күш-ажылдык бедик бүдүрүлгөчүлүг, күш-ажылчы демир дег саялыг-чурум дээш демиселге үргүлүчү үлегерки болбайн турар деп чүвени практика көргүзүп турар.

Полит-массалыг ажалды бүгү хемчег-биле күштелдирип тургаш, коммунистер болза, бүдүрүлгеге соксаал чокка хандыгып кирип, ажалчы ангынын хүрээленин долдуруп турар, колдуу-ла аныяктар болгаш херээженер болур муңмуң чаа ажалчыларны, база ол шыкаш ангы талазы-биле билиг-меделерди ам-даа четпес шингээди ап турар ажылыч чоннарын төрөөн чуртунун мурнунга харысалгалыг болур чоруктун угаан бодалыга кижизидип турар. («Быжыг тайбын дээш, улус демократиязы дээш» деп солундан).

АКШ-тын реакциялыг хоойлулары

АКШ-тың чагырыкчы бөлүктөрүнүн боттандырып турары империалисттик агрессияны политикасы болса, чурттуу жыйынты, политиктик болгаш идеология амыдыралында реакцияның күштелишиктинин база болдуруу турар.

Эш Сталинның айтып турганы болса, «дайынны чорудар төлөздө, боо-чепселгээшкенин өзүлдези чөтпөс, чаа коалицияларны организастаары чөтпөс. Ол дугайында капитализмнин чурттарында тылды быжыдары база эргежок чугула. Чаңгыс-даа капиталисттик чурт бодунуң хууда тылыны баш удур быжылгап албайн тургаш, «бодунуң» ажалчынарнын бектеп албайн тургаш улуг дайынны чорудуп шыда-vas.» дээн.

Демократияның болгаш тайбыңның өзүп турар күштеринден өлгүже коргуп сүртөөн америк монополистер күрүнени башкараарынын фашистчи-өлүрүкчү аргаларын улам калбаа-биле ажаллап турарлар.

АКШ-та боттанып турар реакциялыг хоойлулар болза, депшиллелди профвеледлерин сандарыдып базарычы, бөдүрүлгө ээлеринин турасында аажылаар чорунуңа удур америк ажалчынар организастыг демиселди чорударын хорурунуңа угланган.

Ажыл соксадышыкының шимчээшкиче болгаш улустун демократтыг эргелеринин артыкчыларын узуткаарыңча угландырган реакциялыг 2000 хоойлулар төлөвилелерин Морганнинг, Дюпонунг, Рокфеллерин болгаш өскө-даа америк миллиардерлерин, база ол ышкаш үлөтүр ээлеринин национал ассоциацияның албадашыкы-биле Конгресске 1947 чылда кириген турган.

Бо талазы-биле ол үедө сенатор-республиканчы турган Кейттин сандарыдып хоойлу төлөвилели тодаргай болуп турар, америка чазак ажыл соксадышыкының үезинде албадалдыг арбитражы чоруктарын ол хоойлу негеп турган. Ук хоойлу болза, калдык-даа үедө ажыл соксадышыкының дүрүм чөт деп чарлаар болгаш оок киржикчилерине дершилелдиг хемчеглерин хүлээдир эргени президентке тыппып турган. Ындыг болза-даа, депшиллелдиг организацияларнын хөй санныг удурланышыкынарын түнөлиңде АКШ-тын президентизи ол хоойлу төлөвилелин аргажоктуң кырында чөпшээрэйи баар ужурга таварышкан. Трүмүниң 1946 чылдың май 25-те Конгресске кириген каржы бак хоойлу төлөвилели ындыг кончук эки эвес түнөлдүг болган. Президентиниң бодунуң көргөни-биле «национал экономикага амыдыралчы чугула» категорияга кириген туруп болур бөдүрүлгелерге бир эвес ажыл соксадышыкының соксадырыңдан ойталаар болза, депшиллелдиг профвеледлерин удурткучуларын бир чылда кара-башыңа хоругдаары ол хоойлу төлөвилелинде көрдүңгөн турган.

Америк реакцияның ол шавархалдашыкынын АКШ-тын ажалчың аңгызы күчүлүг ажыл соксадышыкының шимчээшкени-биле харынылаан. Ынчаар орта Конгресс Тафта — Хартлинин ажалчынарнага удур хоойлууну бадылаан болгаш ол хоойлу 1947 чылдың август 22-ден эгелеп күштүг болуп эгелээн. Ажалчынар ону «кулданыкчы күш-ажылдың дугайында хоойлу» деп адааннар. Ук хоойлу профвеледлерин ажыл соксадышыкыны чарлаар эргезин чок болдуруп турар. АКШ-тын чазаса ажал соксадышыкынын 80 хүннер дургузунда сонгарылап болур, ону ажаллап алгаш, ажыл соксадышыкының «хоойлудан дашкаары» илередир яны-бүрү комиссияларны томуйлаар, база ол ышкаш ажалды катап эгелээринче угланган шиптирлерин үндүрүп дугайында судтарга чазак айгышыкынар бээр. Ук хоойлу болза, ажыл соксатканнар бөдүрүлгелерин дежурныйлап танынылаарын хоруп турар, бөдүрүлгө ээлерин-биле коллективтик керээлерин чарар дугайында ажалчынарның эргезип кызырып турар, ажалга чүгөл профвелед кижигүннерин хөлөздөп алып практиканы узуткап чок кылып турар болгаш өскө-даа чымдык реакциялыг хемчеглер ында көрдүңгөн.

Ажалчынарнын чаңгыс-ай демиселин үрээринче угланган Тафта — Хартлинин хоойлу болза, демократтыг профвеледлерин тура-

зында аажылаарыңа калбак аргаларны реакциянерлерге берип турар. Ол хоойлуң күштүг болганың соонда чүгөл чаңгыс нефть үлөтүрүнүн ажалчынарны күрүңгөс 30 миллион доллар «каража» чедирген дээш ол үлөтүрүнүн профвеледлеринге удур суд 30 ажыл негелде хөктерин эгелээн. Ажыл соксадышыкыныга киришкен муң-муң ажалчынарны кара-башыңага хоругдаан болгаш оларга штрафтар онаагылаан.

Ажылчы чоннарның демократтыг эргелеринин болгаш хосталгаларын сөөлгү артыкчыларын узуткап чок кылбашаан, америк реакция болза, чурттуу фашисттиң турар чорукка удур тайбың болгаш демократия дээш демисежиң турар депшиллелдиг организацияларже, эларнын ажалдакчыларыңча болгаш тус-тус хамаатыларже калчаалык-биле шаап халдап турар.

Моон-биле кады реакцияның эргезинде бар турар бүгү өлүрүкчү хоойлуларны депшиллелдиг организацияларга үдүр бүрүн ажаллап турар. Чижевэлээрге, Тафта — Хартлинин хоойлуунуң чамдык чүүдлерин өскерттир дугайында күш-ажыл 2й-тырылганың талазы-биле сенат комиссиясы чугаалаажып турар, ол чорук ажалчынарнын оон-даа артык кул кылып алырыңга болгаш профвеледлерин хоойлудан лашкаар кылдыр чарлаарыңа чедирер ужурулу.

Депшиллелдиг профвеледлерин удурткучуларын өжөөнүн лү-биле бак көрүп турар. Фашист хоойлу-нун дузаламчысы-биле суд оларга хоп-нүгүлдүг шиптикелдерин онаап, оларны кара-башыңага хоругдап турар.

АКШ-тын реакциясы компартияның калдыг-дошкуну-биле истеп сүр-бушаан, калбак ажалчы чон масаларга удур шавар-халдаашкыны күштөлдүрүп турар, оларнын, демократтыг эргелеринин сөөлгү артыкчыларын узуткап чок кылып турар.

Нью-Йорк штаттың хоойлу үндүрүр хуралы 1949 чылдың февралда Фейнберттин чогааткан хоойлуунуң төлөвилелин бадылаан. Ук хоойлу болза, ФБР-ниң (америк разведканың) бодалы-биле аларга «хоралакчылар» болуп турар организацияларнын даңзынын кылган турарын болгаш ол организацияларнын кижигүнү болуп турар башкыларын «аштап арыглап турар» дугайын чып бүрдүе илеткеп турарын бүгү школа эрге-чагыргаларыңа хүлээдир турар. Штаттың дээди-судундан чөпшээрээн бо хоойлу болза, кижигөөр хөөн чок болгаш расисттик «теорияларын» негептердиң турар америк школалардан депшиллелдиг хөөнүг бүгү башкыларын шында шиптирлерин сывырып үндүрерин көрүп турар.

1948 чылдың май 19-та АКШ-тын төлөвилелер палатасының бадылааны Муидтунуң хоойлу төлөвилели АКШ-тын коммунисттик партияның кижигүннерин Юстиция министрствозунга бүрүткөп даңзылаарын, ол хоойлуң чөпчүрүзүн кижигилерин он чылда кара-башыңага хоругдаан болгаш 10 муң долларга штрафтарын көрүп турар. Муидтунуң ол хоойлуунуң дузаламчысы-биле АКШ-тын фашисттик турар күштери агрессияның улуска удур политиказыңа болгаш дайыңага удур улам шиптирли-биле демисежит турар депшиллелди миллион-миллион американага кинчи кедирерин ораллажып турарлар.

Смиттин, Муидтунуң, Маккарэнин болгаш өскелерин-даа амгы үедө АКШ-та күштүг турар хоойлулары өлүрүкчү чоруктуң болгаш реакцияның ажык фашисттик диктатуразыңа Уолл-стриттин чагырыкчыларын чазак башыңа болуп турар. Бо хоойлуларнын ужуру сорулгаларын характерлевишаан, харындаа реакциялыг «Чикаго сан энд таймс» деп солун безин «амгы үедө АКШ-та хамаатынын тудушкунуң кол хевирин болза, кара-башыңага тудушкуну болур» деп айткан.

Смиттин 12 чылдың дургузунда күштүг болуп турар хоойлуунуң америка АКШ-тын суд органның америка компартияның кандык-даа кижигүнүн «үргедикчи» азы «шпи-винкин» ажал-чорудулга талазы-биле кандык-даа чылдак чок черге буруудалыр болгаш ону кара-башыңага хоругдап болур. Чазактын агрессияны политиказыңа удурланып турар болгаш депшиллелге хөөнүг

бүгү-ле хамаатыларны реакциянерлер ыңдыг кижилерин саныңа кырып турар.

Чижевэлээрге, кан эзилдерер үлөтүрүнүн ажалчынарнын профвеледлеринин база бир идекейлик ажалдакчысы Рой Вудту, Нью-Йорктун официантыларнын профвеледлеринин чер-чер организациязыңа удурткучу Уильям Альбертсонну, далайкыларнын национал профвеледлеринин организациякчысы Лэйнону болгаш АКШ-тын депшиллелди ажалчынын шимчээшкенинин өскө-даа чүс-чүс ажалдакчыларын Смиттин хоойлуунуң эзугаар туруп хоругдап турар. Конституциядан лашкаар ол хоойлуңа ажаллашсаан, Уолл-стриттин монополистери Нью-Йоркта Фоли-скверни хоп-нүгүлдүг эзу-биле судтан болгаш АКШ-тын компартиязыңың 11 удурткучуларын кара-башыңага хоругдааннар.

«Коммунизм-биле демиселдин» эргежок чугулазының дугайы деп чулчурушкунга чагдынып алгаш, улуг-улуг корпорациялар болгаш юстиция министрствозунда ол ышкаш судта оларнын өнүктүрү, профвелед бүрүзүн чылча шаварыңа, ажал төлөвирин бичеледир болгаш кызыгаар чок кончаа-ажыктарны көвүдөдир дугайында оларнын политиказыңа чөпшээрешпейн турар профвеледдиң ажалдакчы бүрүзүн шаварыңа Смиттин хоойлуунуң ажаллап турар» деп «Смиттин хоойлууну узуткаар дээш демиселдин Америк профвелед комитетинин» кыйгырында чөптүү-биле демделеп турган.

Маккарэнин 1950 чылда хүлээп алган хоойлуунуң АКШ-тын чагырыкчы бөлүктөрүнүн империалисттик политиказыңа удур америк улустун күзел-сорууну сыгарын оралдажып турар АКШ-тын фашисттик турар реакциянерлеринин эзулуг ат-нүүрүн оон дээр кылдыр илередип шыда-vas.

Маккарэнин хоойлуунуң эзугаар тургускан «Хоралакчы ажал-чорудулганы контролдаар талазы-биле эргеледи» чуртта калчаар турар, ол хоойлу болза, бир эвес атомунуң чөпсөкти хорурар, Кореяда дайынны соксадыр азы Совет Эвилели-биле болур чогуур харылсааларын тургузар дээш демисежит турар кандык-даа кижини азы организацияны «хоралакчылар» кири санап турар.

«Иштиги айыл чок чоруктуң дугайында» хоойлу деп ат-биле суралгы Маккарэнин ол хоойлу болза, чазактың албан черлеринге болгаш шериг бөдүрүлгелерин депшиллелди кижилерин ажал-даар аргазын казып турар болгаш компартияның кижигүннерин бүрүткөп даңзылаарын негеп турар. Бир эвес чуртка «онза байдалды» чорудар ужуру таварышса, юстициянын министри ону, «хоралакчы кижиги» кылдыр санаар болза, АКШ-тын кандык-даа чурттакчынын хоойлууну эзугаар суд болгаш истетке чока тутуп хоругдаар болгаш хоругдал лагерге хоруп болур.

Негр чонунуң болгаш даштыкы уктуг кижилерин талазы-биле кызыгаарлаашкынар хоойлууда база бижитипсн. Маккарэнин хоойлуунуң үрээр болза, он чылда кара-башыңага олуртур, он-он муң долларга штрафтар. АКШ-та америк хамааты эвес кижилерин массалык-биле тудуп хоругдап турар, митингилерге болгаш демонстрацияларга удур полицейи дершилелдер күштөлдүг. Кореяда америк интервенцияны соксадырын болгаш беш улуг күрүңгөлерин аргазыңа Тайбының Пактызын чарарын негеп турар хамаатыларын турасында аажылаар чорук келерээ.

АКШ-тын бөдүрүн кижилери дайынны күзөөнү турар. Оларны империалистер кайы хире коргунчү айылга таварыштырар деп оралдажып турарын олар улам меделерди-биле билип турар. Чурттуң демократтыг организациялары, эртемни болгаш уран-чүлдүг депшиллелди ажалдакчылар, чогаалчылар, университеттерин профессорлары, шажын-чүдүлгелер, журналистер болгаш америк интеллигенциянын өскө-даа төлөөлери дайынның болгаш агрессияның политиказыңа удурланган улустуң иштиге кандык-даа удурланышыкынын бөсү турарыңча угландырган фашистчи хоойлуларны амыдыралга чорутканыңа удур улам идекейлик-биле демисежит турар.

Р. СТРЕЛЬНИКОВ.

Чаңгыс-ай, демократтыг болгаш хосталгага ынакшылдыг Германия дээш!

Демократтыг Германияның национал фронтузунуң национал чөвүделиниң кыйгыры

БЕРЛИН Демократтыг Германияның Национал фронтузунуң Национал чөвүделиниң хуралы май 21-де Берлинге болуп эрткен. Аңаа Улус палатасынын даргазы Иоганнес Дикман, Герман Демократтыг Республиканың премьер-министри Отто Гротевель, премьер-министриниң оралакчысы Отто Нушке болгаш Барыын Германияның дыка хөй төлөөлери ол хуралга база олорушканнар.

Бонн чазаның барыын чүк күрүңгө-биле «инити керээни» чарар деп турары-биле холбаштыр Германияның политикагың байдалың чугаалаажып көрүшөөн, оларнын кырында киргелип келген канчаар-даа аажок национал улуг айылгага удур демиселге бүгү немец улустун демиселин күштөлдөрүнчө угланган шиптирни хүлээп алган.

Немецтерин бот-боттарын билчир дээш, шычык тайбың керээни дээш деп конгресстин президиумунуң төлөзлекчизи улуг илеткеди кылган. Бонн чазаның белекеп турары милитаристтик «инити керээ» болза, Барыын Германиянын барыын чүктүң империалисттик күрүңгөлеринин колониязыңча хуулдулар болгаш тайбынын, демократиянын чурттарының лагеринге удур дайын плацдарм болдуруп болгаш ол керээ Германиянын башкалчанч чоруну мөңгөждүп, Барыын Германиянын чурттакчыларын бөгү демократтыг эргелерин казып, Барыын Германияга шериг диктатуразының корум-чурмууну тургузуп турар деп ол тодаргайы-биле чугаалаан.

Оң даразында Герман Демократтыг Республиканың премьер-министри Отто Гротевель улуг илеткеп кылган. Демократтыг Германияның Национал фронтузунуң Национал чөвүделинге болган хурал бүгү немец улуска кыйгырыгы хүлээп алган, ында чугаалап турары:

«Бүгү-ле немец патриоттарын каттыгың алгаш демисежит шагы келген! Амгы үедө кым-на чайгылак байдалың көргүзөр болду, ол кижам даарта немец улустун таваржыр дей бергени эмге-сануоч айыпдыг чоруктарынын буруузуң бондуга чүктээр!»

Аденгаузэрн кем-бурууду үлөлдөшкөндө кандыг немец патриот килеңеп, аңаа удурланмазы? Аденгаузэр болза, даштыкчыларнын дузалаан эзугаар бистин ынак ада-чуртувусту мөңгөзи-биле башкалданчып чарарын күзөп турар.

Германиянын национал катастрофага ийи удаа таварыштырган болгаш бистин улугузууска коргунчүг качыгдаларын көргүскөн Германиянын шаандакы дайыннары — юнкерлерин, концеринерин болгаш банкылар эзелерин эрге-чагыргазын катап тургузарын Аденгаузэр күзөп турар. Бактериологтуг дайынны Кореяда чорудуп турары-биле бодун

мөңгөзи-биле бужартаткан генерал Риджуэй америк империализмин Барыын Германия колониязынын генерал-губернатору болзун деп күзөп турар. Германиянын төөгүзүп немец националдыг улусту эң-не каржысы-биле куду көөрүн долларын америк корольдарынын эрге-ажыктары дээш кырып өлүр ужурулуг болуп турар немецтерин садар чоруктуң дагынаарын ол күзөп турар. Ол болза, Уралга чедир империалисттик агрессия чондарыңа киржириниң кара-сагыштыг планнарын кылып, немецтерин, немецтерге удур, акыдуңмалыкы кижилерин өлүржүр дайыннын кылырын күзөп турар. Милитаристтик «инити керээни» аденгаузэр политиказы ам безин өңчүк-чөгөзлөшкөндө үндүрүп, өжээрке үлөлдөшкөндө кылып, хамаарышпас шугумнарын үрээр болгаш тайбың дээш демиселчилерин өлүрөр чорукту болдуруп турар.

Дөрт күрүңгөлерин хыналдазы-биле Германиянын инити сонгудуларын эрттиреринин болгаш Германия-биле тайбың керээни чарар дугайында Совет Эвилелиниң сүмөлөп кириген саналы болза, немецтерин аргазыңа тайбың дугуржугланың оруун, Германияга болгаш бүгү делегацияга тайбыны хандыраарын ажалдып берип турар деп кыйгырыңга онзаап айткан.

Демократтыг Германияның Национал фронтузунуң Национал чөвүделиниң кыйгыры болза, Герман Демократтыг Республиканың чурттакчыларын боттарынын демократтыг чедикшинерин камгалаарыңа белең турарыңча, дайынның империалисттик кысыкчыларын оралдажышкынында боттарының Тэрээн чуртунуң чөпсөкти камгалаан организастаарыңча кыйгырып турар.

Бонн чазаның антинационалдыг милитаристтик политиказынын уржундан Герман Демократтыг Республиканың чөпсөкти камгалаанышыкыны эргежок чугула болуп турар деп Национал фронтуң Национал чөвүдели Барыын Германиянын чурттакчыларыңа кылган кыйгырыңага айттышаан, бүгү немец улус-биле кады немецтерин аргазыңа тайбың кылып тургаш, Германияга инити сонгуданы эрттирп, Германия-биле тайбың керээни чарарын чедип ап, Аденгаузэрниң дайын планнарын буза шаварыңча Барыын Германиянын чурттакчыларын кыйгырып турар.

Демократтыг Германияның Национал фронтузунуң Национал чөвүдели бодунуң кыйгырыңа доозарда, немец улустун национал эрге-ажыктарын камгалаары-биле немецтерин патриоттуг демиселин оларнын мировоззренези болгаш политиктиг сүзүлгери-даа хамаан чокка деткип турарын илереткен.

(СЭТА).

Малайда англи империалистерниң араатанзыг чорунтары

ЛОНДОН. Малайяның чурттакчыларыңа удур англи колонийжи эрге-чагыргаларын өлүрүкчү чоруну улам-на шыңгырап турар. Малайяда англи дээди комиссарын хүлээлгезинге чоокта чаа томуйлаткан генерал Темплер бир каш айларнын дургузунда эң-не бужар-бак чүүлдү бондуга чыып ап шыдаан.

Лондонда үнүп турар «Малайя хонитор» деп бюллетень болза, Темплерниң дузалаан эзугаар Малайянын бир хоорайынын — Танджонг-Малимчи (Перак княжествозунда) тайбың чурттакчыларын араатанзы-биле аажылаанын тодаргай бижиң турар.

Март 27-де англи колонийжи шериг Танджонг-Малимчи бузээлксис, хоорайын бүгү чурттакчылары херек кырында бакынарны хоругдатыркан болган. Хоорайын чурттакчыларынын «буруузу» болза, Малайяның улустун хосталга армиязыңа удур колонийжи эрге-чагыргата дузалаарында ойталааны болур.

«Блиц» деп инди журналдык мөдээни болза, англи солдаттар дүне бакынарнын эжини соктап турган болгаш генерал Темплерниң негелде-бижини чурттакчыларга тыппып турган. Бижекте чугаалап турары болза: «Мээң бижим Танджонг-Малимде өг-бүлө бүрүзүнүн баштыныңа чедер ужурулу. Бир эвес силер коммунист болзуңарза, силерниң хары бижириңерге бүзүрөвейн тур мен, бир эвес силер коммунист эвес болзуңарза — бо саазыңа силерниң районнарда коммунист өлүрүкчүлөрүн мээң шериглериниң тудуп алырыңа дузалап

болур хөй дыңнадыгың бижириңилерден делетим».

Англи солдаттар ол бижекте тызасышаан, кым аңаа хары бербесс болду, ол кижини хемчег алып ужурулуг «коммунист кижиги» деп санаарын сагындырып турган.

Генерал Темплер дузаал үндүрген, оң түнөлиңде хоорай хоругдал чери болу берген: хоорайын 25 муң чурттакчыларың дун-хунунуң 22 шагынын дургузунда бакыныңдан лашкаар үнерин хоругдаан.

Школарлар хадгынан, транспорттуң кандык-даа шимчээшкенин хоругдап турган, ыңчангаш Танджонг-Малим чурттуң өскө кезээден үзе кирдирген. Рис бээриниң нормазы ийи катап кызырылган, оң түнөлиңде хоорайын чурттакчылары аштаар ужурга таварышкан.

(СЭТА).

Кореяда болушкуннар

Улустуң армиязының Кол командьялының дыңнады

ПХЕНЬЯН. Корей Улус-Демократтыг Республиканың Улустуң армиязының Кол командьялының май 23-те дамчыткан мөдээинде чугаалап турары болза, Корейин Улустуң армиязының катыжышкынары кыдат улустуң эки-турарчы кезектерин деткимчези-биле эрткен хүнүн дургузунда фронтунуң тус-тус участоктарыңа дайыннын кадыгдошкун атакаларын чедикшиниң ойтур шаап, оон дириг күжүңгө болгаш техниказыңа улуг чидиргелерин таварыштырган.

Төп фронтга Чхольвон районга дайын самолёттарың болгаш танкыларнын деткимчези-биле Улустуң армиязынын туруштарыңча калчаалыг элээн каш атакаларын чоруткан. Ынчалза-даа, дайын күчүлүг адышкынарга таварышкың, тулчуушкун шөлдеринге 60 ажыл өлгөн сектерин катгаш, корум-чурум чокка аткарлаан.

Өскө фронттарга онза ескерлишкинер болбаан.

Чурттакчылартыг төп районнары бомбалаарыңа кирип турган дайынны самолёттарыңдан үш самолөттү зениттик кезектер болгаш адыжы-аччылар май 23-те андара аткан.

(СЭТА).

Таиландың ажал соксаткан дажыларынын тиилелгези

БАНГКОК. Чумпун можунуп Бонок районунга тайланды дажыларын он ийи хонук ажал соксадышыкы тиилелге-биле төнгөн.

Ажыл соксадышыкының майның 5-те эгелээн. Бүдүн чартык муң дажылар ажалды соксаткан болгаш ажал төлөвирин 25 хуу улгатырарын, ажалчынарнын араарынын үезин төлөөрин, ажалчынарнын ажалдан үндүргенде шалынын төлөөрин администрациядан негээнер.

«Праджамитр» солунуң май 17-де мөдээлээн эзугаар аларга, Бонок районун даг руда бөдүрүлгелеринин администрация чери ажалчынарнын негелделерин хандырап болуп чөпшээрешкен.

(СЭТА).

Эш-хуунуң ужуражышыкыны

Кызыл хоорайын Совет Тываның 5 чылы оутыг стадионуңа эрткен дыштаныр хүнде областың эш шынар командалары — Кызылдын «Динамо», «Искра» командалары болгаш Чаа-Хөл база Барыын-Хемчик районнарын буг-бөмбүүнүң командаларынын эш хуунуң ужуражышкынары болуп эрткен.

«Динамо» болгаш Чаа-Хөл районун буг-бөмбүүнүң командалары баштайгы ужуражышыкынын кылганнар. Оюн эгелээн. Ойнакчыларнын күжөнишикни, уран аргаларын шыңгытып турган. Динамочулар канчаар-даа оралдажышкынар чорутса, түнөөл чок болуп турган. Чаа-хөлчүлөрүнн вратары аваангыры-биле бөмбүктү сегирип ап турган. Ынчалза-даа ойнап эгелээнинин соонда 26 минут болганда динамочулар бөмбүктү бир удаа кири тептер аргалыг болган.

Аалчылар шөлдүү эзелеринин саны-биле денежириң оралдажы бергенер. Оң түнөлиңде чаа-хөлчүлөр база бир кири тепкен. Ам сан деңдең — 1:1 болган. Баштайгы ойнашкында кызылчылар база бир санны чедип алганнар.

Оюнуң ийги чартында динамочулар бөмбүктү 4 удаа кири тепкеш, ужуражышкыны 6:2 санныг кылдыр удуп алганнар.

Хүниң ийги чартында «Искра» биле Барыын-Хемчик районун командалары ужурашканнар. Искрачылар оюнуң эгезинде боттарынын инициативазыңа алгаш, улуг оралдажышыкынын кылып турза-даа Барыын-Хемчик районун командаларын киржикчилери кызылчыларнын оралдажышыкыныңа улуг моондактаашкынын ужураштырып турган.

Баштайгы санны барыын-хемчикчилер айткан. А кызылчылар оюнуң чүгөл ийги чартында санны ден нештирип, хайым кылдыр маргы: дааны доозар аргалыг болганнар.

В. ЧЕМКОВ

Харысаягалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ОЛ.

Тайбың талалакчыларының Чехословак комитетинин Президиумунуң хуралы
ПРАГА. Май 20-де тайбың талалакчыларының Чехословак комитетинин Президиумунуң хуралы болган. Ол хуралга 1952 чылдың июнь 3-те Прагада чыылдырар тайбың талалакчыларының Чехословак комитетинин ээлчеглиг пленарлыг хуралының чугаалаашкын хүн айтырымыңа белекелге хамаарышкан айтырылдарны чугаалашкан.

Ол хуралга 1952 чылда тайбың дээш Чехословак шаңналды тыпысынын дугайын байырлалды-биле чарлаар.

(СЭТА).